

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
Tekoči račun pri NB Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v ponedeljek
do petek / Naročnina: letna 600, pol-
letna 300, mesečna 50 dinarjev.

PRED VOLITVAMI V SAMOUPRAVNE ORGANE SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Invalidska pokojninska služba socialnega zavarovanja

Ena izmed zelo važnih panog socialnega zavarovanja je brez dvoma invalidsko pokojninska

1953	228.929.990 din
1954	606.873.987 din
1955	694.313.861 din

Število upokoencev pa je bilo naslednje:

	1953	1954	1955
Invalidski upokoenci	2.156	2.525	2.654
Starostni upokoenci	3.609	3.823	4.059
Družinski upokoenci	2.418	2.607	2.693
Skupaj	8.183	8.955	9.406

Iz naslednjega pregleda je razvidno, kako so na okrajni zavod prihajali zahtevki za pokojnino po letih:

1953	2.263 zahtevkov	povprečno na mesec	188 zahtevkov
1954	1.773 zahtevkov	povprečno na mesec	147 zahtevkov
1955	817 zahtevkov	povprečno na mesec	68 zahtevkov

Interesanten je tudi naslednji odnos, ki nam kaže število upokoencev brez invalidnin, napram številu zavarovancev

	Štev. upokoj. brez invalid.	Število zavarov.	na 100 zavar. odpade upokoj.
OZSZ	9.079	43.173	21,06
LRS	76.472	347.738	21,99
FLRJ	380.721	2.391.974	15,92

Vsi ti podatki nam kažejo, da je pokojninska služba važen člen soc. zavarovanja.

Pri reševanju pokojninskih zahtevkov je vedno največji problem priznavanje delovne dobe za pokojninski staž. Velik del delovne dobe se dokazuje s pričami, kar na eni strani silno obremenjuje pokojninski odsek zavoda, ker je velikokrat treba zaslišati številne priče, da bi se delovna doba dokazala, na drugi strani pa daje možnost raznim špekulantom, da s pomočjo lažnih prič pridejo neupravičeno do pokojnine. Prav invalidsko pokojninska služba je področje dela, kjer bi samoupravni organi z družbeno političnimi organizacijami in društvi lahko v marsičem pripomogli k odkrivanju tistih, ki dejansko neupravičeno zahtevajo ali pa že prejemaajo pokojnino.

Poseben problem so v pokojninskem zavarovanju zaposlitve raznih zidarjev, mlinarjev, tesarjev, voznikov za lastno vprežno živino, oglarjev in podobno, ki so bili v delovnem odnosu s pogodbenikom in jim pokojnina za to delovno dobo ne pripada. Nadalje so problem zaposlitve sitaric, čipkaric, sodarjev itd., ki so na svojem domu opravljali delo za posamezne zadrage ali zasebnike. Veliko je tudi zahtevkov, v katerih posamezniki uveljavljajo zaposlitve pri bližnjih sorodnikih. V praksi se

predpostavlja, da med ožjimi sorodniki (možem in ženo, starši in otroci in tudi brati oziroma sestrami) ni rednega delovnega razmerja, dopušča pa tudi nasproten dokaz.

Največji problem pa predstavlja brez dvoma invalidske pokojnine in invalidnine, saj znašajo od celokupnega števila pokojnin 31,5%. Pri invalidih se daje preveč poudarka na samo pokojnino, premalo pa na medicinsko, profesionalno in socialno rehabilitacijo. V sedanjih predpisih se sicer predvideva rehabilitacija invalidov, vendar se skoraj nikjer ne izvaja. Seveda so za rehabilitacijo potrebna velika materialna sredstva, kljub temu pa bi se dalo z večjim razumevanjem podjetij in njihovim boljšim odnosom do invalidov marsikaj z majhnimi materialnimi sredstvi izboljšati.

Običajno se invalidi v podjetjih zapljujejo kot vratarji, kurirji in podobno, nihče pa pri tem ne misli, da so ti ljudje materialno in moralno prizadeženi. Običajno je tako, ko je invalid ocenjen od invalidske pokojninske komisije, se mu odmeri invalidnina, kaj pa se s tem invalidom dalje dogaja, kako se on počuti, kako preživlja, to nikogar več ne zanima.

Za rehabilitacijo invalidov je bila pri okrajnem svetu za delo formirana že komisija za reha-

bitacijo, ki ima nalogo pregledati in pripraviti vse možnosti za učinkovito rehabilitacijo invalidov. Prav bi bilo, da bi vsi delovni kolektivi predvsem pa sindikalne organizacije nudili tej komisiji vsestransko podporo.

Vsekakor razpolaga invalidsko pokojninska služba soc. zavarovanja z ogromnimi sredstvi in je vloga samoupravnih organov v tej službi odločilne važnosti.

V sodelovanju soc. zavarovanja z vsemi zavarovanci bo možno odpraviti vse pomanjkljivosti v invalidsko pokojninski službi, predvsem pa pri ugotavljanju pravic do pokojnine.

Pred volitvami v samoupravne organe socialnega zavarovanja je nujno treba z zavarovanci razpravljati o teh problemih in jih za ta vprašanja v bodoče zainteresirati.

IVO MAJDIČ

O delu občinskih svetov z Gorenjske

Načrti za prihodnost

Od začetka obstoja novih občinskih ljudskih odborov pa vse do danes, je že bilo moč opaziti razne uspehe in hkrati tudi pomanjkljivosti, ki so jih dosegli občinski ljudski odbori. Na sejah ljudskih odborov se sedaj vrste poročila raznih svetov, ki seznajajo odbornike z načinom dela in perspektivami v prihodnje. Tako je bilo tudi na zadnji seji ObLO Jesenice, kjer so o svojem delu, zlasti pa o načrtih v letošnjem letu, poročali vsi izvoljeni sveti.

Svet za splošne zadeve in proračun bo organiziral v bližnji prihodnosti delo protiletalske službe, proučil bo odlok o javnem redu in miru, ker je dosedanj zastareli. Določil bo okolišaje za turistična taborjenja itd.

Svet za turizem bo ustanovil podjetje za prodajo gostinskih kapacitet, ki so jih ustanovili hoteli in turistična društva, pregledal bo delo državnih gostišč na Jesenicah in poskrbel za izboljšanje njihovega delovanja z izpopolnjevalnimi tečajji za vzgojo gostinskega kadra. Osposobiti hoče čimveč tujskih sob, kar bo pripomoglo k razvoju turizma. S turističnimi društvi bo svet skrbel za urejevanje zunanjega izgleda posameznih vasi. Vplivati hoče tudi na izboljšanje prometnih zvez, zgornje savske doline z Ljubljano in doseči redno avtobusno zvezo z Ljubljano.

Svet za šolstvo se je seznanil s položajem šol in pouka ter se odločil pripraviti problematiko za perspektivno izdelavo načrtov za gradnjo šol in otroških vrtcev na območju jeseniške občine. V bodoče bo skrbel tudi za pravilno idejno usmerjenost učiteljev ter za učne uspehe učenec. Svet za prosveto hoče izboljšati ljudsko prosvetno de-

DOM V PLANICI JE OZIVEL
Od 10. do 12. februarja bo v Planici tekmovanje za cup Kurikala

bilo izplačanih v višini 89 tisoč dinarjev. Razen v jeseniškem, so oskrbovanci tudi v zunanjih domovih za onemogle, kakor v Idriji, Podbrdu, Vrhniki, Gradišcu, Mengšu, Ponikvah, Jelšin gradu in Hrastovcu. Svet štampilca otroke padlih borcev in znašajo te skupaj nad 1 milijon dinarjev. V bodoče se bo svet tesneje povezal z množičnimi organizacijami in bo izvršil revizijski podpor. Člani sveta bodo obiskali vse domove, kjer so jeseniški oskrbovanci, predvsem pa bodo zainteresirali o problemih socialnega skrbstva širšo javnost.

Svet za varstvo matere in otroka bo skušal v okviru zdravstvenega doma ustanoviti vzgojno posvetovalnico. Ker je bil svet izvoljen šele ob ustanovitvi ObLO Jesenice, se delo sveta še ni utrdilo, vendar bo, kot kaže, kos velikim nalogam.

Najboljšo analizo dosedanjega in predvidenega dela je podal predsednik sveta za delo in delovna razmerja. Svoj aparat bo

razširil na stalne inčasne komisije ter na inšpektorja za delo, kar je nujno, saj je zaposlenih na območju Jesenic okoli 9000 delavcev in 400 vajencev. Svet za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je začel svoje delo brez tradicij in izkušenj, ima lep delovni načrt. Ima pa težave v tem, ker terja stalen stik s terenom in s kmetijskimi proizvajalci. Obravnaval bo vse proizvodne panoge kmetijstva in gospodarstva v jeseniški občini.

Svet za gradbene in komunalne zadeve ima osnovno nalogo urediti stanovanjsko vprašanje, ki se rešuje z gradnjo stanovanjskih blokov ter individualnih stanovanjskih hiš. Skrbeti pa bo moral tudi za ureditev vodovodov, cest, kanalizacij, hudo durnikov, javne razsvetljave, predvsem pa rešiti pereče vprašanje pokopališča za mesto Jesenice, ki je predvideno na Blejski Dobravi. Obširno poročilo o dosedanjem in bodočem delu je podal tudi svet za gospodarstvo.

P. U.

Pozitivna bilanca Zdravstvenega doma

zlasti s prenosom vedno večjih kompetenc na osnovne oblastvene organe.

Svet za zdravstvo vključuje v svoj delokrog Zdravstveni dom, reševalno postajo in lekarno. Zdravstveni dom dela za obe dolini s splošno ambulantno v Skofji Loki in Zireh (v Gorenji vasi in Zeleznicah zlasti za privatni ambulantni), dalje s šolsko zobno ambulanto v Loci, šolski polikliniki, materinskem in otroškem posvetovalnicu, protituberkuloznim dispanzerjem in rentgenskimi pregledi za želodčne bolezni. Sprva je bilo govora, da bo v prostorih tudi porodnišnica, a so prostori razen treh zasedeni. V novi stavbi so namreč tudi prostori Zavoda za socialno zavarovanje, nestno kopališče, po sklepu sveta za zdravstvo pa se bo z adaptacijo kletnih prostorov za stanovanja perspektivno preoblikovala tudi lekarna. Na zadnji seji je svet razpravljal o poročilu upravne zdravstvene doma dr. Marije Brackove in o delu upravnih odborov zdravstvenih ustanov. Delo zdravstvenega kadra je bilo v preteklem letu zadovoljivo kljub pomanjkanju visoko in srednje kvalificiranega medicinskega osebja. Tu je posebno trpela šolska zobna ambulanta, kjer samo en dentist ne zmore

vsega dela, saj je priprav za zdravljenje že za 6 mesecev naprej. Premalo je tudi splošnih zdravnikov, ki komaj zmorejo kurativno službo, tako da preventivno zaostaja. Za to delo je sprejel svet sklep, da je treba z zainteresirati predvsem na podeželju srednji in nižji medicinski kader. Pomanjkljiv je posebnost v obeh dolinah tudi instrumentarij ambulant. Kljub vsem tem pomanjkljivostim in težavam pa Zdravstveni dom dela brez izgube z ne previsokimi cenami, za kar gre nedvomno zahvala celotnemu delovnemu kolektivu, predvsem pa upravnici, pomočniku Janezu Zontarju in upravnemu odboru.

Lekarna, ki deluje kot samostojen zdravstveni zavod, je prav tako v preteklem letu delala brez izgube. Ta zaposluje farmacevta, farmacevtsko pomočnico in laborantko. Dosedanje izkušnje samostojnega finansiranja in družbenega upravljanja so pokazale, da je tak način upravljanja stimulativen tudi za lekarno.

Reševalna postaja z lastnim upravnim odborom prav tako dela za obe dolini z enim samim reševalnim avtomobilom. Zato je neprestano na poti in je svet za zdravstvo začel akcijo za nabavo novega, v nasprotnem primeru bo okoli 30.000 prebivalcev (Nadaljevanje na 2. strani)

Naš razgovor

Glasba in Zdenko Motl

V Prešernovem tednu so bile v kranjski občini na predlog Sveta za prosveto in kulturo trem najzaslužnejšim občanom podeljene nagrade, petim pa javne pohvale. Med prvimi je tudi dirigent in vsestranski delavec na glasbenem področju Zdenko Motl iz Kranja. Ob priliki podelitve Prešernovih nagrad pri predsedniku ObLO Kranj Vinku Hafnerju, sem prosil Motla za kratek razgovor, ki ga danes objavljamo.

»Glasba mi je bila v veselje in zabavo, ko sem bil še otrok, mi je začel pripovedovati. V Celju sem bil prvič v rokah glasbenega učitelja Segule, ki me je učil violino. Vendar se je moj prvi študij glasbe in instrumentov začel z letom 1930, ko sem šel za dobrih 8 let na Češkoslovaško. Prva štiri leta sem bil v Pragi kot godbenik v vojaški godbi, potem pa sem bil štiri leta pri godbi v Košicah, kjer sem z uspehom absolviral

tudi dirigentski tečaj. Leta 1939 sem se spet vrnil v Kranj k staršem, kjer sem ostal do danes. Le za krajšo dobo sem bil medtem tudi v Loki.»

Kot vemo, je bil Motl pred vojno eden najboljših godbenikov v Kranju, pravo njegovo delo na glasbenem področju pa se je začelo po vojni in vsa naslednja leta. Vsega njegovega dela pravzaprav ni moč poplačati, saj je toliko naredil, zlasti za napredek kranjske god-

be na pihala, da je Prešernova nagrada le skromno priznanje za tako uspešno delo.

Zdenko Motl je že od l. 1945 dirigent godbe na pihala (v današnjem DPD »Svoboda« Kranj) učitelj najmlajših, vodja številnih manjših kapel, ki so bile že v teh letih itd. Pod njegovo taktirko so kranjski pihalci dosegli največji uspeh v zgodovini kranjskih godbenikov. Leta 1949 so bili na II. republiškem tekmovanju v Ljubljani druga najboljša godba na pihala v Sloveniji, takoj za Trboveljčani. Ni pa to osamljen uspeh. Pomembnejših uspehov, ki jih je dosegla kranjska godba na pihala pod vodstvom Motla, je še nešteto, vendar pa je omenjeni najbolj blesteč. Upamo in želimo si, da bi Zdenko Motl

še vnaprej vsaj tako kot doslej vzgajal naše najmlajše in jih učil. Porok za to nam je njegova skromnost, požrtvovalnost delavnost in nepopisno veselje do glasbe.

FaBo

Zdenko Motl

V znamenju francoskih težav

V želji, da bi rešil prvo preče vprašanje, ki se je postavilo pred francosko vlado, — ureditev alžirsko — francoskih odnosov — je novi predsednik vlade Guy Mollet že prvi teden svojega predsednikovanja odpotoval v Alžir, da osebno poskuša izgladiti nasprotja, ki so tam nastala. Kot zglede, je ugriznil v dokaj kislno jabolko. Znašel se je med klavdivom in nakovalom. Na eni strani so zahteve francoskih kolonov — priseljencev, fevdalcev, ki vidi-jo edino rešitev alžirskega problema v uresničitvi programa bivšega alžirskega guvernerja Soustella o »popolni združitvi Alžira s Francijo«. Na drugi strani pa so težnje domačinov, ki zahtevajo priznanje alžirskega naroda in so samo na tej osnovi pripravljeni pogajati se o ureditvi odnošajev s Francijo.

Prizadevanje predsed. Molleta je doslej naletelo na več ali manj gluha ušesa. Zglede, da se bo ta petek Mollet vrnil v Pariz in poročal vladi o dosedanjih prizadevanjih, nato pa se bo znova vrnil v Alžir, da bi razgovore zaključil.

Vzporedno s tem problemom pa je prav tako te dni vodja tuniškega Neodestura Habib Burgiba začel intenzivno politično akcijo za pospešeno izpolnitev Molletove deklaracije o tuniški neodvisnosti v medsebojni »sovisnosti« s Francijo. Pred odhodom francoskega ministrskega predsednika v Alžir, je imel z njim razgovore o teh vprašanjih. Po njegovih prizadevanjih naj bi Tunizija samostojno izpolnjevala svoje naloge ni področju obrambe in diplomacije.

V sredo pa je Habib Burgiba v Parizu izrazil misel o ustanovitvi nove afriške federacije, ki naj bi obsegala Tunizijo, Alžir in Maroko ter povezala te dežele s Francijo, hkrati pa postala most med Bližnjim vzhodom in Zahodno Evropo. Kot vprašanje Alžira, je tudi vprašanje »afriške federacije« sprejelo francosko javno mnenje z deljenimi občutki. Predvsem se protivijo tej zamisli francoske priseljske organizacije in drugi konservativni krogi, predvsem poujadisti.

Zglede, da nekaterih Francozov grenke izkušnje, ki jih je francoska kolonialna uprava in trmasto vztrajanje na kolonialnih principih doživelo v Indokini, in ki jih doživlja v Severni Afriki, še niso prav nič izužile.

Problem poslovnih lokalov

Najmanjše poslovnih lokalov v Tržiču povzroča precej skrbi Svetu za gospodarstvo, kajti zasebni hišni lastniki odpovedujejo poslovne prostore z namenom, da si z novim najemnikom pridobijo večje koristi (zaposlitev, adaptacijo lokala, večjo najemnino itd.). Svet za gospodarstvo bo predlagal Okrajnemu ljudskemu odboru dopolnitev Odloka o dajanju poslovnih prostorov v najem, in sicer po vzorcu hrvatskih občin, kjer podobni odloki predpisujejo, da si mora zasebni hišni lastnik preskrbeti od Sveta za gospodarstvo tako imenovano najemno ali odpovedno dovoljenje za poslovne prostore. Na ta način bi sicer hišni lastniki kljub temu še svobodno razpolagali s svojimi prostori, toda preprečila bi se vsaka špekulacija. Svet za gospodarstvo pa bi lahko urejeval razmeščanje posameznih panog po lokalih. Trenutno grozi Tržiču, da bo sredi »Trga Svobode« ukinjena ena največjih specerijskih trgovin, ki je nujno potrebna,

zato, ker bi vanjo prišla iz tujega kraja trgovina iz povsem druge panoge, četudi je nova trgovina, ki se namerava ustanoviti v Tržiču, zaželena.

Svet za gospodarstvo je nadalje sklenil predlagati Ljudskemu odboru ustanovitev trgovine za prodajo motornih goriv in maziv ter naftinih derivatov.

Končno je Svet za gospodarstvo še sklenil, da bodo posebne komisije začele pregledovati podjetja za podjetjem, vse de-

lavnice in vsa gostišča. To delo bo trajalo več tednov in se bodo komisije seznanile na samem mestu s problematiko vsakega podjetja državnega sektorja. Svet smatra za potrebno, da dobi vpogled v poslovanje podjetij, kajti doslej Svetu o podjetjih ni bilo znanega nič drugega, kot samo podatki, ki jih je javljalo podjetje za družbeni plan. Obstaja pa še neštetost vprašanj tako od občine kot od samih podjetij.

J. V.

Z občnega zbora PD Kamnik

Tudi šole in tovarne morajo vzgajati mlade planince

Planinsko društvo Kamnik je za Ljubljano najstarejše v Sloveniji. Tudi številčno je zelo močno. Vanj je vključenih 753 članov, med katerimi je 256 delavcev, 145 uslužbencev, 142 dijakov, 77 kmetov itd.

Ob lepi udeležbi članstva je na letošnjem občnem zboru podal poročilo predsednik Ljude Koder. Vsi odseki so živahno delovali. Največ dela je imel seveda gradbeni odsek, ki je lani povečal kočjo na Starem gradu. Investiral je nad 1 milijon dinarjev, člani pa so opravili 3600 ur prostovoljnega dela. Koča je zdaj najbolj priljubljena izletna točka daleč naokoli in je imela lani 1.227.000 dinarjev prometa.

Zaradi izredno slabega vremena lanske turistične sezone ni bila posebno uspešna. Tako je obisk prehodnih gostov v koči na Kamniškem sedlu padel od 3200 na 2242, v koči na Kokrškem sedlu pa od 2039 na 1368. Medtem ko obisk v Kamniški Bistrici in na Veliki planini ni nazadoval. V obeh kočah se je povečala udobnost in izboljšala postrežba. Koča na Kokrškem sedlu bo v letošnjem letu spet obremenila društveno blagajno za 300.000 dinarjev, ker bo treba večjih popravil.

Delovanje PD Kamnik je bilo v zadnjih letih najplodnejše v 63 letih društvenega obstoja. Z veliko voljo in požrtvovalnostjo so člani prostovoljno obnavljali porušene planinske domove, zdaj pa bodo poskušali predvsem vzgojiti mlade planince.

PD Kamnik bo v ta namen organiziralo več skupinskih izletov. Člani društva predlagajo, naj bi tudi šole, tovarne ter taborniške organizacije vcepljale mladini smisel za naravne lepote in floro v naših gorah. Zdravi, mladi kadri iz vrst planincev bodo resni in dobri delavci. Vsaj en športni dan na našiholah naj bi bil namenjen izletu v planine.

Še tako naprej!

V polni in živahni zdravstveni dejavnosti ter koristnem delu za Rdeči križ je 1. februarja 1955 skromno praznoval znani zdravnik dr. Janko Benedik na Bledu petdeseto obletnico svojega rojstva.

Njegovo vzgledno dosedanje

Pozitivna bilanca Zdravstvenega doma

(Nadaljevanje s 1. strani) valcev v slučaju okvare ostalo brez reševalnega prevoznega sredstva. Če upoštevamo dejstvo, da sta n. pr. obe porodničnici v Kranju in Ljubljani oddaljeni tudi do 60 km (vozi celo iz Cerknega), je jasno, da je nabava novega vozila nujna. Za to vprašanje so i ObLo i podjetja pokazala polno razumevanje in je pričakovati, da bo avto v najkrajšem času nabavljen.

Svet sam obravnava splošno zdravstveno problematiko in daje načelne smernice za delo upravnim odborom. Z ustanovitvijo sanitarne inspekcije se je njegov delokrog še razširil. Poglobilo se je preventivno delo posebno v zvezi s preprečevanjem bolezni na področju občine in obeh dolin.

—jn

Dr. Janko Benedik

pih in zavidljivih uspehov.

Upajmo, da bo njegov vzgled pritegnil po antičnem reku: »Exempla trahunt!« — še nekateri mlade zdravstvene delavce k marljivemu delu tudi pri Rdečem križu.

Jubilantu tovarišu dr. Janku Benediku pa kličemo:

Se na mnoga leta delovanja za vsestranski dobrobit ljudstva!

Ljudje in dogodki

SOŽITJE ALI GOSPODARSKA VOJNA?

Precej nevarnih prvin v tekmi za pomoč nerazvitim deželam

kistanom, Siamom in Iranom, — torej z deželami, v katerih zunanji trgovini so doslej suvereno vladale druge velesile. Temu moramo dodati obširen program strokovne pomoči na področju medicine, statistike, gospodarskega načrtovanja, geoloških raziskovanj itd. v nekaterih azijskih območjih. Najvažnejše pa je nemara novo poglavje v sovjetski zunanji politiki, ki je pričelo s tem, da je Sovjetska zveza sklenila z Indijo sporazum o zgraditvi nove indijske jeklarne s kapaciteto 1 milijona ton v letu Ponudba kreditov Indiji, Afganistanu, in Egiptu za zgraditev posameznih velikih objektov, ki jih bodo te države odplačevale v blagu, pomeni znatno novost z ozirom na načine, na katere so te dežele doslej prejemale inozemska posojila za svoj gospodarski razvoj. To je nekaj novega zlasti še zato, ker je sovjetska obrestna mera, ki je 2 odstotna, nižja od polovice običajne obrestne mere.

Se nekaj številč: Leta 1955. je samo Sovjetska zveza dala za 400 milijonov dolarjev posojil. Februarja je ZSSR dala Indiji kredit, ki ga cenijo na 100 do 150 milijonov dolarjev. Afganistan je prejel 100 milijonov dolarjev. Sovjetska zveza je obljubila nakup okrog četrtilijona ton burmanskega riža.

Razen tega je Čehoslovaška ponudila dolgoročna posojila Indiji in Cejlonu, Poljska in Vzhodna Nemčija pa ponujata sodelovanje v finansiranju egiptovskega velikega jezga na Nilu pri Asuanu.

Na kratko se še ozirimo na drugo stran:

Velika Britanija nima mnogo razpoložljivega kapitala; vsaj tako izjavljajo njeni uradni gospodarstveniki. Njena pomoč azijskim deželam se je v glavnem omejevala na tehnično pomoč v okviru tistega načrta gospodarskega sodelovanja držav — bivših in sedanjih članic Britanske skupnosti narodov —, ki je znan po naslovu »Kolombo-plan«. V juniju preteklega leta so britanski stroški in obilicije na področju tehnične pomoči znašali 1 milijon 800 tisoč funtov. Vrednost gospodarske opreme, ki jo je v okviru tega programa dala Velika Britanija, je bila prav takrat okrog enega milijona funtov. ZDA so za tehnično pomoč lani izdale na azijskem območju okrog 45 milijonov dolarjev.

Znatnejša je britanska in ameriška pomoč v drugih investicijah in kreditih. Pri tem moramo pripomniti, da obseg sovjetskih kreditov zelo zaostaja za ameriškim, je pa že prerasel lanski britanski znesek.

O vojaški pomoči v tej zvezi

Priznanje najboljši slovenski šoli

Na nedavni seji uprave letalske šole v Lescah, ki sta se je udeležila tudi sekretar Letalske zveze Slovenije Cedo Makole in zastopnik inšpektorata pri Glavnem odboru Letalske zveze Jurij Stirn, je med drugim poročal tudi upravnik šole Čiro Zlatkovski o lanskoletnih uspehih šole.

Lani je bilo izšolanih 55 pilotov jadričarjev — 25 vseh pilotov je osvojilo »B«, 17 navadno »C«, 13 zvančno »C« in 3 srebrno »C« značko. Opravljeno je bilo 1449 poletov v 152 urah.

Izšolanih je bilo 8 motornih pilotov, ki so opravili 633 po-

letov v 108 urah. Tudi padalstvo ne zaostaja. 35 padalcev je doseglo »A« diplomu, 12 »B« in 4 »C« diplomu. Skupno pa so opravili 303 skoke.

Danes razpolaga letalska šola v Lescah z 78 piloti — jadričarji, 24 motornimi piloti in 63 padalci. Vsi ti so vključeni v Aero — klube — v Radovljico, Kranj, Tržič, na Bled in Jesenice.

Izdelali so tudi podroben plan dela za leto 1956. Vse priprave bodo sedaj v glavnem usmerjene na priprave republiškega padalskega tekmovanja Letalske zveze Slovenije, ki bo 3. in 4. marca v Lescah in na Pokljuki. Tovariš Cedo Makole je izrazil tudi priznanje letalski šoli, ki je dosegla najboljše uspehe med letalskimi šolami v Sloveniji.

—T—

POPRAVEK

V 11. številki »Glasu Gorenjske« z dne 6. februarja se je v razpravo tove. Peraica na konferenci zveze komunistov za kranjski okraj vrinila neljuba pomota. Stavke: »Niso tudi redki, ki so dobili za novoletno darilo krznen plašč,« namreč ni izrekel tov. Peraic, marveč nek drug delegat v razgovoru ob njegovi razpravi.

Filmi, ki jih gledamo

»RDECE IN ČRNO«

Vedno mi je nekoliko tesno pri srcu, kadar se odločijo za snemanje filma, po katerem od romanov, ki mi je zelo ugajal. Kajti po številnih bridkih izkušnjah, ki smo jih doživeli s filmizacijo velikih literarnih del, res ne moremo biti ravno optimisti. Razen tega se vedno znova pojavlja vprašanje, v koliko se v filmu lahko ohrani pisateljev stil.

Naj takoj zapišemo, da je »Rdeče in črno« režiserja Autanta-Laraja — čeprav ne točno po Stendhalovem romanu — vendarle najboljši možni film po tej literarni predlogi. Ker so Stendhalova dela v bistvu zelo nefilmska, brez nekaterih manjših okrajšav in predelav res ni šlo. Vendar je tisto, kar je preostalo, vsega občudovanja vredno. Menda doslej še nismo srečali filma, ki bi bil svoji literarni predlogi tako dosledno zvest. To je enakovredna filmska obdelava književne predloge, ki v celoti oživi Stendhalovega duha. Res, da ima film nekatere napake, vendar jih zaradi njegovih številnih odlik ne kaže omenjati. Sicer pa: »Rdeče in črno« je tako

velik film, kot ga srečamo na našem filmskem sporedu kvečjemu vsake tri ali štiri leta enkrat. Posamezne vloge igralске ne bi mogle biti bolj zasedene kot so. Ljubitelji Stendhala so lahko zares veseli. Ne samo, da bo film znova opozoril na roman, temveč mu bo zagotovo pridobil nove bralce.

»RDEČA REKA«

Ljubiteljem kavbojskih filmov in prizorov, v katerih »zledeni po žilah kri«, bo film »Rdeča reka« gotovo ugajal. Vseskozi je napet, poln nepričakovanih obratov, ki nam pričarajo razpoloženje na Divjem zapadu, kjer se najmanjši prepir rešuje s pištolo, človeško življenje pa ima vrednost ene same kroglice. Glasba podčrtava dramatičnost dejanja, ki se odvija po nepreglednih starih. Seveda se tudi to pot vse srečno konča. Obema junakoma, Johnu Wayneu in Montgomeryju Cliftu, ostane na koncu še denar za srečno pripeljano čredo goveda, dekleta pa dobi tisti, ki si jo je najbolj zaslužil. Igra po svoji vrednosti daleč prekaša stereotipno vsebino.

ni mogoče govoriti, ker nas tukaj prvenstveno zanima prava gospodarska pomoč.

Zdi se, da je treba že kar tukaj poudariti veliko razliko v značaju obeh tipov pomoči — na eni strani sovjetske in tiste iz ostalih vzhodnoevropskih dežel, po drugi strani pa tiste, ki jo daje Britanija in zlasti ZDA. Predvsem moramo ugotoviti, da ZDA niso zainteresirane za nakup poljedelskih proizvodov in cele vrste surovin, ki bi jih azijske dežele rade izvažale v zameno za sprejete kredite. Se več — ZDA sploh ne želijo prevlekega porasta blagovne izmenjave z azijskimi deželami, ker je njihovo lastno tržišče preobremenjeno s precejšnjimi poljedel. presežki. Razen tega ameriška vlada in ameriška Mednarod. banka za obnovo in razvoj ne želita dajati gosp. kreditov za kar koli. Zadnji primer z egipt. predlogom glede asuanskega jezga je dovolj zgovoren. Mednarodna banka je kot pogoj za odobritev kredita zahtevala, da ima stalen vpogled v finančno poslovanje Egipta in še nekaj drugih garancij glede notranje ureditve te države. Lahko opozorimo tudi na močne tendence v ameriški gospodarski politiki, ki spet in spet dajanje kreditov vežejo na določene politične koncesije in ki zlasti vojaško pomoč raznim deželam Bližnjega in Daljnega Vzhoda povezujejo s pogojem, da se te dežele udeležujejo blokovske politike.

Sovjetska gospodarska politika glede neodvisnih dežel v Aziji doslej ni kazala takšnih lastnosti. Predvsem je poljedelstvo v Sovjetski zvezi še vedno daleč za potrebami domačega tržišča. Kupiti velike količine riža v Burmi n. pr., za sovjet-

sko gospodarstvo ne pomeni nikakšne obremenitve, temveč še prej uslugo.

Gospodarski razvoj v Sovjetski zvezi je doslej kazal precej enostransko težnjo, da se čim bolj razvije težka industrija, čeprav so druge gospodarske panoge dokaj zaostajale za njo. Tako je danes sovjetsko tržišče skoraj preplavljeno s proizvodi težke industrije in z njo neposredno povezanih panog. Cene teh izdelkov so tako nizke, da z njimi ZSSR lahko tekmuje na svetovnem tržišču. In prav te izdelke — investicijske artikule — najbolj potrebujejo tiste azijske dežele, ki so se odločile, da svojo neodvisnost potrdijo s hitro industrializacijo. Zato je blagovna izmenjava med SR in omenjenimi azijskimi deželami mnogo lažja od njihovega trgovanja z Ameriko. Sovjetska vlada je — za razliko od ameriške — pripravljena podpisovati dolgoročne trgovinske pogodbe, ki v gospodarstvu azijskih dežel vnašajo določeno stabilnost. Ta pa je za dežele, kakor so Indija, Indonezija, Burma, Egipt in druge, zelo važna, saj n. pr. kolebanje cen kavčuka samo za 1 cent pri funtu lahko poveča ali zmanjša indonezijske letne dohodke za celih 15 milijonov dolarjev.

Če k vsemu temu dodamo še to, da današnja sovjetska politika od dežel, s katerimi sedaj pričnjen razvijati gospodarske zveze, ne zahteva nikakršnih političnih obvez, potem nam je jasno, zakaj vznemirjenje na Zahodu ni brez razlogov. Nek azijski komentator je pred tedni kratko dejal: »Raje trgujemo brez političnega pritiska, kot pa prejemamo brezplačno pomoč v zameno za politične in vojaške obveznosti.« (Nadaljevanje sledi)

Stanovanjske zadruge

Lani za 167 milijonov zgrajenega

Stanovanjski problem se je v zlasti akutni obliki pojavil po II. svetovni vojni. Ne le pri nas, v naši državi, temveč lahko rečemo v vsem svetu. Pri nas morda še v toliko večji meri, ker je za Jugoslavijo po osvoboditvi značilna zelo močna fluktuacija prebivalstva — delovne sile iz vasi v mesta. Ta spremenjena struktura v odnosu na predvojno, je samo še poslabšala že itak slab stanovanjski položaj v predvojni Jugoslaviji.

Navzlic naporom naše skupnosti, da bi rešila ta izredno žgoči problem, katerega pomembnosti se je zavedala že od vsega začetka obnove in poletne industrijske zgradnje, ni bilo doslej moč veliko napraviti, čeprav doseženih uspehov na tem področju nikakor ne smemo malovaževati. Sredstva, ki so bila doslej uporabljena za stanovanjsko izgradnjo, še ne morejo temeljiteje ublažiti pomanjkanja stanovanj, zlasti v mestih in industrijskih središčih.

Zadnje čase pa je opaziti, da se bo k reševanju stanovanjske krize pristopilo bolj načrtno kot doslej. Za lansko leto ustanovljeni skladi pri okrajnih ljudskih odborih, zlasti pa letošnji obvezni 10% stanovanjski skladi, ki se bodo uporabljali kot krediti, so zaorali ledino problema pomanjkanja sredstev, ki naj bi se vlagala v izgradnjo stanovanj.

Kljub temu, da bo letos nedvomno več sredstev na razpolago za gradnjo stanovanj, so oblike pospeševanja te graditve sile pomembne. Gre za to, da se tam, kjer se le da, poiščejo in koristno uporabijo vsa tista sredstva, ki se sicer prav gotovo ne bi uporabila v te namene. Ena izmed takih oblik, kjer se s sredstvi skupnosti ter posameznikov da marsikaj napraviti, so prav gotovo stanovanjske zadruge.

Na Gorenjskem, doslej le v Kranju in na Jesenicah, so z ustanavljanjem stanovanjskih zadrug prišli že precej daleč. Zlasti v Kranju. Tu so že ustanovili prvo tovrstno zadrugo »Skupnost«, ki ima sicer samo 8 članov. Večina teh je uslužbencev. Precejšnje zanimanje za tak način graditve stanovanj je tudi med delavci tovarne »Iskra«, medtem ko v drugih delovnih kolektivih doslej še ni bilo zapaziti kakšne konkretnejše in organizirane pobude. Morda so vzroki temu tudi precejšnje nejasnosti, ki še vedno obdajajo posameznike z določnimi predsodki.

Namesto krmilnic
prače in polena

Da na gospodarsko korist ptic
bi lahko pomislili

Ko sem pred dnevi v pravem sibirskem mrazu hitel skozi »neko« gorenjsko vas, sem za raztrganim skednjem zagledal paglavca, ki je s pračo nekaj prav vneto obstreljeval. Pogledal sem natančneje in videl v vejah sinico, ki se je mučila, da bi se obdržala na drevesu, kajti pokovec ji je s kamnom zlomil perut.

Dobrih sto korakov naprej se mi je nudil že spet nov prizor. Kakih pet sinic je priletelo na koruzo, obešeno na letvah pred skednjem dobro situiranega, a izredno skopušnega kmeta. Pa glej šmenta, ko da bi bil to pot gospodar sam na straži! Skočil je izpred hiše, pograbil poleno in ga zalučal proti ubogim pticam: »Preklet' tič', vso turščo nam bodo požrli!»

»Nikar jih ne podite, ker tega niso zaslužile! Krmilnico bi jim napravili ter se jim s periščim koruze ali kaše oddolžili za vso korist, ki so vam jo čez leto napravile,« sem dejal.

Po tem, kar sem videl, sklepam, da se podobni prizori goče tudi v drugih gorenjskih vaseh? Stevilne krmilne hišice po naših mestih in vaseh sicer pričajo, da nismo pozabili na naše dobrotnice. Drži pa tudi, da je še vsaj toliko tudi takih, ki se ne zmenijo za ptice, ki prosjačijo okrog skednje in hiš ter jih zlasti nekateri pokovci raje vabijo v tičnice in zanke kot pa v krmilnice. Tako dejanja niso samo stvar srčne

Precej nejasna mnenja ljudi — interesov, so bila zlasti glede razlikovanja gradnje individualnih in vrstnih stanovanjskih hišic. Prednosti slednjih so očitne in se je večina interesentov po pojasnilih tudi odločila zanje.

Vrstne hiše potrebujejo namreč trikrat manj zazidalnega prostora kot individualne, in prav toliko ali pa še manjše stroške pri urejanju raznih komunalnih naprav. Pri vrstnih hišah je moč ekonomičneje graditi in doseči gostoto tudi 150 do 180 prebivalcev na ha, kar je velikega pomena zlasti za naša mesta, ki doslej niso imela vedno najbolj posrečenih urbanističnih zasnov.

Skupnost bo tej obliki zadržne načina gradnje stanovanj najizdatneje pomagala. Začetni korak je, lahko rečemo, že storjen. V Kranju so pred kratkim ustanovili poseben Zavod za stanovanjsko in komunalno gradnjo, ki se bo v prvi vrsti pečal s temi problemi. Izdelovali bodo načrte najekonomičnejših enodružinskih stanovanjskih hiš, ki bodo interesentom na izbiro. Ta zavod bo prav tako organiziral gradbišča posameznih stanovanjskih zadrug, da ne govorimo o tem, da bodo dali ljudski odbori na razpolago takim stanovanjskim zadrugam zemljišča iz splošno ljudskega premoženja.

V Kranju je pričakovati, da bodo že letos zastavili delo za izgradnjo stanovanj na zadržni podlagi ter si od tega obetajo precej uspehov.

Z vsestranskim sodelovanjem posameznikov, podjetij, ki bodo v ta namen lahko oddvojila iz svojih blagajn marsikaj dinar ter s pomočjo skupnosti, bomo lahko marsikaj ukrenili. Prav bi bilo, da bi podjetja in Občinski ljudski odbori v tistih krajih, kjer so za to pogojili in pozornosti vredne pobude, razmišljali o tem in tudi začeli formirati take stanovanjske skupnosti, na kakršnikoli že podlagi.

Seveda bi si morali pesek v oči, če bi mislili, da bo lahko rešiti stanovanjsko krizo kar čez noč. To je nedvomno dolgotrjen proces, zlasti še za našo državo, ki sedaj še nima na razpolago toliko sredstev, da bi jih lahko uporabila samo v ta namen.

Z lastno iniciativo, kljub vsem težavam pa z izdatno pomočjo družbe, bomo lahko že letos, še prav posebno pa v naslednjih letih, napravili v tem oziru velik korak naprej...

I. AUSEC

V preteklem letu se je v občini Kamnik začelo ali nadaljevalo z gradnjo 20 objektov, katerih investitor je bil socialistični sektor. Po vrsti objektov prevladuje visokogradnja. Skupni predračunski stroški objektov so znašali 251.537.000 dinarjev. Od teh je 5 objektov v II. fazi, 3 objekti v III. fazi, 4 objekti v IV. fazi in 8 objektov v V. fazi. Za te objekte je bilo do 1. decembra porabljenih 167.891.000 din. V primerjavi s proračunsko vrednostjo teh objektov in vloženimi sredstvi, bo potrebno za njihovo dograditev še 99.816.000 din. Z ozirom na nestalnost cen na tržišču in na nujne spremembe na objektih med gradnjo, se je pokazalo prekoračenje predračunov za dogovorjene objekte in objekte po fazah gradnje za 17 milijonov 419.000 din, kar je brez dvoma precejšnja vsota.

Med investitorji so bili predvsem: Občinski ljudski odbor Kamnik, »Titan«, tovarna upojenega pohištva »Stol«, tekstilna tovarna »Svilanit« in druga. Izvajalci del pa so SGP »Projekt« Kranj, SGP »Graditelj« Kamnik in SGP »Gorenje« Radovljica, ter SGP »Slovenija ceste«.

Precej živahna je bila tudi zasebna gradbena dejavnost. Tako je bilo izdanih skupno 47 gradbenih dovoljenj za gradnjo visokoprtilničnih stanovanjskih hiš, za enonadstropne hiše pa pet.

Skupinsko zavarovanje živine
na Gorenjskem naglo napreduje

Te dni poteka eno leto, odkar je bilo ustanovljeno na Gorenjskem prvo skupinsko (kolektivno) zavarovanje goveje živine. Po veliko nižji premiji kot običajno (1,8% namesto 3%) je bilo zavarovano okrog 450 glav goved. Te dni so šle tri ekipe, sestoeče iz veterinarjev, zastopnikov DOZ in zastopnikov živinorejcev (odbornikov zavarovalnih skupnosti), drugič od vasi do vasi in od hleva do hleva ter pregledale vsa goveda in kar je zdravo, ponovno sprejele v zavarovanje. O koristih takšnega zavarovanja so se lahko Zirovnčani večkrat prepričali, saj so imeli v enem letu kar 11 škod (od teh 3 pogini), za kar so vsi prejeli izplačano odškodnino od DOZ. Izplačana odškodnina daleč presega vplačano premijo. Pa ne samo to, saj je sedaj na področju KZ Zirovnica 5 postaj za prvo pomoč živini, ki ima na razpolago najpotrebnejše instrumente in zdravila za slučaj nesreče (požiralne cevi, trokarji, porodne vrvi).

Do sedaj so na Gorenjskem

Proračunska vrednost za te objekte znaša 166.900.000 dinarjev. Do sedaj je bilo porabljenih 66.945.000 dinarjev. To pomeni, da privatniki gradijo povprečno dve do tri leta. V tem znesku je seveda vračunana vrednost lastnega dela, prispevkov v materialu in tudi posojila.

Zanimivo pa je pogledati tudi površino, ki je bila zazidana samo s stanovanjskimi hišami. Ta znaša v vseh 52 primerih 40.031 kvadratnih metrov. Po-

vršina stavbišč pa znaša le 5111 kvadratnih metrov. Od skupne površine se gradi na zasebni zemlji 25.181 kvadratnih metrov, ostalo pa na zemljišču splošnega ljudskega premoženja. S tem so bile v samem Kamniku in njegovem predmestju oddane graditeljem vse razpoložljive parcele in se bo v prihodnje potrebno orientirati le na odkup ustreznih privatnih stavbenih parcel.

C. D

C.Z.

Še na temo: Združitev KZ Bukovica in Zg. Luša

V našem listu smo že večkrat kritično obravnavali problem združitve dveh zadrug v zgornji Selški dolini: KZ Bukovica in KZ Zg. Luša. Danes smo prejeli še dopis Franca Počotnika iz Bukovice, ki ga objavljamo z namenom, da se k rešitvi tega problema priglase še drugi, zlasti zadržniki omenjenih zadrug. To naj bi pripomoglo k pametni in gospodarni rešitvi zadržnega problema v tej dolini.

Če pogledamo združitev KZ Bukovica in KZ Zg. Luša z gospodarskega stališča, bi bil ta ukrep obeh zadrug vsekakor na mestu. Prebivalstvo v teh zadrugah je izrazito kmečko in v tem oziru močno pasivno. To pasivnost nadomeščajo z dohodki iz gozdov.

Pasivnost izvira tudi zaradi močno razdrobljenega kmetovanja. Vsakdo hoče pridelovati

vse kulture doma. Največ njiv je posejanih z žitom, največkrat pa se pripeti, da na teh njivah pridelajo le nekaj slabe slame. Prav malo kmetov v tej dolini je, ki ne bi kupovali moke v trgovinah.

Tako kmetijstva
ne bomo dvignili

O dvigu kmetijstva se mnogo govori in piše. Ogromna sredstva so namenjena kmetijskim gradnjam, napravam, delijo se regres, na drugi strani pa se ves ta trud in stremljenja po večjem pridelku zametujejo. Vsak pridelovalec ve, kolikšna je razlika med dobro in slabo zemljo. Na slabi zemlji z dvojnimi trudom ne pridelata toliko in tudi umetna gnojila nimajo tistega učinka kot na dobri zemlji. Zato je res škoda, da je v Selcih ena izmed največjih in najboljših njiv Selškega polja dodeljena za gradnjo stanovanjskih hiš. Ni čudno, da se vsi pametni kmetovalci upirajo temu ukrepu. Saj vedo, da se bo z novim seliščem sredi polja zmanjšal pridelek v bližnji okolici. Dalje je tudi nepravilno, da se dodeljuje zemlja takim, ki je imajo sami dovolj. Občani se čudijo, da tega ne uvidi občina Zelezniki, kakor tudi odgovorni forumi v Kranju. To ni ukrep, ki bi pospeševal napredek našega kmetijstva.

Od takega kmetovanja prav gotovo nima koristi ne kmet, še manj pa skupnost.

Da bi dvignili gospodarstvo, bi potrebovali vsekakor močno zadrugo. Toda niti zadruga v Bukovici niti ona v Zg. Luši nista sposobni, da bi se resno spoprijeli s sedanjo kmečko zaostalostjo. Obe imata podobne težave. Najbolj pa manjka sposobnih in delavljnih ljudi, ki naj bi vodili zadržne odseke. Zato so le-ti bolj ali manj na papirju. Vse delo v zadrugah vodi le ozki krog uslužbencev, ki jim prav tako manjka strokovne usposobljenosti. Zaradi tega niso redke težave v administraciji.

Z združitvijo bi odbrali iz obeh zadrug sposobne in dela voljne ljudi ter tako dobili zdrav zadržni kader, ki bi bil breskalom, katere od njih terja skupnost. Da bi imeli od dobre zadržne koristi vsi člani, ni nobenega dvoma. Sedaj pa imajo od njih ugodnosti le posamezniki, katerim se je posrečilo priti do večjih ali manjših posojil.

Če bi se člani nikakor ne mogli odločiti za združitev, bi bilo dobro, da bi napravili vsaj skupen gospodarski načrt. Odpri naj bi skupno tržišče za kmetijsko pridelko. Tudi odkup mleka naj bi razširili na drugo v Zg. Luši. Uredili naj bi tudi skupno sejmšče za živino in postavili tehnično.

Želim, da se o stvari še kdo oglasi, zavednim zadržnikom pa priporočam, da se sami med seboj o tem pogovore.

Nagradno žrebanje
„Glasa Gorenjske“
Tudi blago
za žensko
obleko...

Konec meseca februarja bo v uredništvu »Glasa Gorenjske« nagradno žrebanje, v katerem bo lahko sodeloval vsakdo, ki bo poravnal naročnino do konca leta. Položnice za naše stare naročnike smo že razposlali in bodo poštarji v teh dneh pobirali naročnino po domovih.

Za 600 dinarjev boste torej razen tega, da boste prejeli vse leto poltednik »Glas Gorenjske«, pri nagradnem žrebanju lahko dobili radio aparat, kolo, in mnogo drugih praktičnih daril, katere smo omenili že v prejšnjih številkah našega lista. V zadnjem času se je vsem tem pridružilo še nekaj novih dobrot. Podjetje »Preskrba« v Trzinu je darovalo BLAGO ZA ŽENSKO OBLEKO, nekatera podjetja pa nekaj manjših nagrad — praktičnih predmetov (ogledala, kuhinjske potrebščine), tehnične predmete, pa tudi nekaj za one, ki se radi posladkajo, bo med darili.

Se do konca februarja imate čas, da poravnate celoletno naročnino in sodelujete pri nagradnem žrebanju!

Hkrati prosimo vse nove naročnike, ki so sedaj prvič naročili naš list in tudi plačali naročnino, da na položnici napišejo: »Nov naročnik«. Tako, da bo delo našega ekspedita čim točneje in ne bo nepotrebnih reklamacij in razburjanj.

Vsakdanja sličica

PRVIČ

Tiho, prav nalahko je potrkalo, nato je malce nerodno prestopil prag, se ozrl okoli sebe ter kot vklesan obstal. Brez besed.

Zeel je oditi v mesto. Od malih nog je hrepenel za avtomobilom, že od rane mladosti se je rad vozil. To misel je nosil skrito v srcu vse od takrat, ko ga je še kot fantiča vzel v kabino šofer, prijatelj njegove družine, in ga odpeljal do sednje vasi.

Takrat je dejal: »Ko bom zrasel... Ni si upal na glas misliti...

Bil je v pisarni avtoprevoznikaškega podjetja. Pri sekretarju.

Ni verjel, da je resnično tu, v pisarni, da bo prošil za službo. Trenutek molka se mu je zazdel kot večnost, ko je ne enkrat, marveč kdo ve kolikokrat premišljeval, kaj bo rekel.

»Ime mi je Ivan Skovrh, doma sem z Dolenjskega. Rad bi zaposlitev v vašem podjetju. Ze od nekdanji si želim postati...« Besede so zamrle na ustnicah.

»Ste šofer?«, je prekinil neprijeten molk sekretar podjetja. »Ne!«

»Torej na drugem delovnem mestu vas ne moremo zaposliti kot za avtobusnega sprevodnika.«

Srce je zaigralo. Od veselja mu je kri pognalo v lica... On, Ivan, bo postal sprevodnik na

avtobusih, srečaval bo vsak dan nešteto ljudi, vedno nove obraze...

Prišel je tisti dan. Tisti prvi dan, ko je pogumno vstopil v

precej zaseden avtobus, in samozavestno dejal šoferju: »Odhod!«

Avtobus je počasi odpeljal. Samozavestno si je naravnal torbico z drobižem, ki mu je visela čez ramo, v roke je vzel pločevinasto ploščico, na kateri so bili pritrjeni vozni listki različnih vrednosti.

»Vozne karte, prosim!« Potnikom, ki so jih že prej kupili na blagajni, jih je komaj opazno, nekoliko nerodno pretrgal.

»Do Kranja, prosim!«

Bila je prva vozna karta, ki jo je nervozno in dokaj nerodno odtrgal. Ni se zmotil. »120 dinarjev!«

»Vrni drobiž«, mu je tovariško svetoval njegov komaj opazni spremljevalec, že izkušen sprevodnik, ki ga je spremljal na današnji prvi poti.

»Dalje, prosim.«

»Do Tržiča!«

Roke so ponovno zadrtile. Nervozno je trgal listke, hkrati pa pazil, da se ne bi zmotil. Njegov, po delovnem stažu starejši stanovski tovariš, ga je vedno ob pravem času opozoril na morebitno nepazljivost ali pomanjkljivost.

Vožnja od Ljubljane do Tržiča se mu je zdela dolga, predolga, čeprav traja pičlo uro in pol. Razumljivo. Danes je prvič v službi.

Prvič...

Ob pomoči svojih tovarišev, ki ga bodo poučili o vsem, kar bo potreboval na svojem delovnem mestu, se bo kmalu privadil svojemu novemu poklicu. Postal bo urnejši, prsti ne bodo več nervozno trgali listkov in bodo poslej že kar iz navade segali po njih in jih trgali.

Danes od njega še ne more tega nihče zahtevati in tudi ne zahteva. Zato ima ob sebi izkušenejšega tovariša.

Danes je Ivan šele prvič v službi...

»Tržič! — Izstopiti, prosim!« I. AUSEC

Od petka do petka

Našo trgovinsko bilanco je lani posebno občutno obremenil uvoz živil. Približno 28% vsega našega uvoza je odpadlo na živila, nasproti 23% v prejšnjem letu. Nad 29 milijard deviznih dinarjev je dosegla samo vrednost uvožene pšenice, masti in sladkorja.

Obremenitev - uvoz živil

Lani se je povečal uvoz tudi raznega drugega blaga za prehrano, zlasti južnega sadja in kolonialnega blaga. Tega uvoza v interesu naše življenjske ravni ne moremo zmanjševati, nasprotno ga moramo v perspektivi še povečati, kajti v okvir življenjske ravni sodi brez dvoma tudi preskrbljenost trga s tovrstnim blagom.

Razen pšenice in maščob smo bili lani prisiljeni uvoziti tudi znatne količine sladkorja in sicer: 45.800 ton v vrednosti 1,7 milijarde dinarjev. Uvoz sladkorja bo tudi letos precejšen.

Za več kakor 1 milijardo smo lani uvozili kave. Uvožena količina je presegla 2.900 ton, itd.

Potreba po tako znatno povečanem uvozu živil nam brez-pogojno narekuje, da posvetimo znatno večjo skrb povečanju naše domače proizvodnje teh osnovnih živil in drugega prehranbenega blaga.

Podpis sporazuma med našo državo in ZSSR o izkoriščanju jedrske energije v mirnodobne namene, je vzpodbudil uredništvo Radia Beograd, da je zastavilo akademiku Pavlu Saviću, podpredsedniku Zvezne komisije za jedrsko komisijo nekaj vprašanj. Iz njegovih odgovorov povzemamo najbistvenejše misli.

Reaktor, ki ga mislimo zgraditi s sodelovanjem sovjetskih strokovnjakov, bo imel jakost od 6,5 do 10 kW. Za pogon bomo uporabljali oplemeniteni uran in težko vodo. Oplemeniteni uran je tisti uran, ki vsebuje več izotopov 235, kakor jih je v naravnem uranu.

S tem, da nam je dala sovjetska vlada možnost nakupa tega materiala po zelo ugodnih cenah, bomo prihranili na času, ki bi ga potrebovala naša industrija za lastno proizvodnjo potrebnega materiala.

Na vprašanje, kakšne so naše možnosti za uporabljanje jedrske energije iz tega reaktorja, je Pavle Savić odgovoril, da so mnoge in različne. V prvi vrsti je reaktor takšnega tipa velik proizvajalec izotopov, ki jih že uporabljajo pri najrazličnejšem znanstvenem in praktičnem delu. Druga velika pridobitev je ta, da je eksperimentalni reaktor novo močno sredstvo za nadaljnji razvoj znanosti in tehnike na jedrskem področju.

Naša industrija je izdelala lani za 16% več blaga kakor pred lanskim ter tako presegla predvideni plan za 1%. Hkrati je število zaposlenega osebja naraslo za 13%. To lahko pre-sejamo kot ugodno znamenje povečanja delovne storilnosti v naših podjetjih.

Proizvodnja blaga za široko potrošnjo je narasla za 12%, proizvodnja delovnih sredstev za 16%, proizvodnja potrebščin za reprodukcijo pa za 17%. Medsebojno razmerje med proizvodnjo teh treh bistvenih skupin izdelkov se je lani znatno spremenilo v korist proizvodnje za široko potrošnjo.

V letošnjem letu bo treba kljub spremenjeni invest. politiki težiti za tem, da v naših podjetjih še bolj povečamo delovno storilnost, ki je prvi pogoj za realen in uspešen dvig življenjske ravni našega delovnega človeka.

Petje na naših šolah

Članek o pevskega tečaja prosvetnih delavcev kranjskega okraja, objavljen v 10. št. »Glasu Gorenjske«, me je opozoril, da na blejski šoli nekaj ni v redu. Čemu tečaj, če petja na šoli ni? Zadnji nastop blejske ljudskošolske mladine je bil ob zaključku pred lanskim šolskim letom in je lepo uspel. Lani takega nastopa ni bilo, v letošnjem šolskem letu pa je petje na šoli popolnoma onemelo. Starši in prijatelji mladine se sprašujejo, kaj je temu vzrok. Petje je vendar predmet razvedrila, petje je umetnost, s katero smo se prav preko mladinskih zborov že visoko povzpeli. Tudi kakovost petja blejskih učencev je bila že na precejšnji višini, zato je krivično, da so mladini onemogočili nadaljnje učenje in izpopolnjevanje. Zelja in zahteva vseh, ki ljubijo mladino in petje, je, da se pouk petja na blejski šoli obnovi.

gorenjske bodice

DANES SEM SE zbudil precej nejevoljen. Ugotovil sem, da je to zaradi čudnih sanj, ki sem jih imel to noč. Razjezilo me je. Zeni sem pozneje pripovedoval svojo »sanjsko« zgodbo:

V nekem obrtnem šiviljskem podjetju, ki lepo napreduje, so bile zaposlene tudi vajenke. Toda največkrat ne kot šivilje. Delale so, ribale in prale na domu svoje upravnice in neredno tudi zibale... In to med rednim delovnim časom...

Kaj pa na to pravi sindikat in uprava?, me prekinje žena. »Hm, nevem«, sem odgovoril. Strašne sanje...

Pozneje sem zvedel, da se to dejansko dogaja v Selcih.

SEDAJ V TEJ dolini tudi »pustujejo«, če ne v gostilni pa v kaki hribovski kmetiji. Pretep je reden spremljevalec teh »prireditve«. Ne tepejo se samo fantje, temveč pomagajo včasih tudi drugi ljudje.

SPOMNIL SEM SE spet na mraz. Kako se ne bi, ko pa na železniški postaji v Kamniku moraš prezebiti bodisi v čakalnici — kljub dvem pečem, lončeni in železni — bodisi na peronu. Povsod je temperatura

enaka. Nič bolje ni tudi na postaji v Otočah, kjer pa imajo v teh »toplih« dneh prav svojevrsten način prodaje voznih listkov. Namesto pri okencu v čakalnici, jih prodajajo pri blagajniškem okencu na peronu. Ze »Pavliha« jih je menda vlačil po »cajtnjah«, pa sem rekel: »Jih bom pa še jaz!« (če bo kaj pomagalo).

Pravijo, da je to »kapric« enega samega človeka!

MINULI TEDEN SEM imel več opravkov na Jesenicah. Ko sem hotel priti v ordinacijo dr. Čeha, sem napenjal oči, da so mi skoraj izskočile, vendar kljub temu nisem zvedel, kdaj ordinira, ker je napisal že povsem nagrizel »zob časa«. Podobno, toda v nekoliko ostrejši obliki se mi je pripetilo, ko sem iskal izpostavo notranje uprave na Jesenicah. Ta ustanova sploh nima napisa. — Pa bi ga vendarle že morala imeti!

POZEN SEM ZE bil. Ker se mi je mudilo na vlak, sem odhitel na železniško postajo. Kje je vhod, ko je pa toliko vrat? In preden sem našel prava vrata, ki so bila odklenjena, sem vlak zamudil... Ta je pa do-bra!

ENA NOČ V DEŽURNI AMBULANTI „Krvavitev... pridite takoj!“

D a. Dežurna ambulanta tukaj... Kako? 13 novih in-fluenc? Da, ko se vrne zdravnik, se bo oglasil pri vas. Se naslov prosim...«

In sestra Ančka je zapisala naslov ter že malce zaspana odložila slušalko. Kako ne; saj je bilo že pozno zvečer. Tokrat je bila ona na vrsti za dežurstvo. Navajena je že tega, zato je brez vsake večje vznemirjenosti pripisala na, že obeh straneh popisani listič naslovov, še ta obisk. Kdo ve, koga bo zdravnik najprej obiskal? Tistega pač, kjer je bolezen najnujnejša. A kdo je to?... Kako težko je vedeti po teh pomanjkljivih in neurejenih telefonskih podatkih. Ljudje običajno nočejo, največkrat pa ne znajo, povedati tistega, kar je najvažnejše. Največkrat se celo zgodi, to vedo zdravniki in sestre že iz prakse, da je takrat, kadar je telefonsko sporočilo skopo, bolezen precej hujša kot takrat,

močan živčni napad, huda nesreča, krvavitev, visoka temperatura, neznosne bolečine, pridite takoj — nujno je! Večkrat je res nujno in vsak zdravnik v takem primeru rad z veseljem pomaga. Včasih pa — živčni napad pač zaradi alkohola, huda nesreča se spremeni v malo prasko, temperatura in bolečine so bile že preko dneva. Ali ne bi bilo bolje, da bi javili že prej? Tako nočna dežurna služba večkrat izgubi pravi namen. Čeprav vsak zdravnik rad pomaga, saj je to njegovo poslanstvo. In v zadovoljstvo mu je, kadar vidi, da je nekemu olajšal bolečine, ali ga morda celo rešil pred nesrečo. Toda — ali se ne bi včasih dalo počakati do jutra? Dežurni zdravniki doživljajo marsikaj. Včasih celo laž, včasih popolnoma nepomembne reči, večkrat pa se zgodi, da pridejo res v zadnjem trenutku.

vega klica bolnika. Kako prijetno je, če človek zaspi brez skrbi. Toda utrujenost jih kmalu omami, pozno je že in jutri jih čaka novo delo. Kako prijetno je zaspati...

Ni še minila ura, ko je telefon znova zabrnal. Koliko bolj vznemirljiv, strašen in glasen je v nočnih urah!

Sestra je dvignila slušalko: »Dežurna ambulanta.«

»Nujno potrebujemo pomoč! Nekdo bruha kri. Pridite čimprej!«

Spanec je minil. Zdravnik in sofer sta se v hipu predramila. Nujno je, krvavitev je nevarna. Rumenkasti rešilni avto z rdečim križem je že odpeljal izpred Zdravstvenega doma po Jezerski cesti, preko mostu čez Kokro k številki 119. V prvem nadstropju je še gorela luč. Nekdo je odgrnil zaveso in nestrpno pogledal na cesto...

»Tu je...« Nekako olajšano in z zaupanjem v pomoč so stekli k vratom. Zdelo se jim je, da že tedne čakajo pomoči, čeprav je minilo šele pol ure, kar so klicali zdravnika. In sedaj je prišel tisti človek z zdravniško torbo, s tistim dostojanstvenim in resnim pogledom. Gledali so vanj kot, da bo on odločil bolničino usodo. Bila je blesta, videti je bilo kot da je vsa njena kri v posodi pred njo. Oči so se vprašujoče uprle v zdravnika — kaj bo?

»Takoj v bolnišnico!« Mudilo se je. Le v bolnišnici bodo lahko pomagali. Niti ura ni minila, ko se je avto kranjske rešilne postaje ustavil pred ljubljansko bolnišnico.

Včasih se zgodi, da sta ponoči samo eden ali dva bolnika, včasih pa zvoni kar naprej. Tudi denar vpliva na nesreče, okoli 1. in 10. v mesecu jih je vedno več kot sicer.

Proti jutru je že bilo, ko je tisti neprijetni dežurni zvonec ponovno močno zabrnal. Sestra je stekla k vratom.

»Močna menjajoča vročina, na nosu večja rana... Zelo nas skrbi, pridite takoj!«

Tudi ponoči je pomoč vedno na razpolago.

To pot pa na Primskovo. Dr. Novak je s šoferjem okoli dveh ponoči, s svojim prijaznim in prav nič nejevoljnim obrazom presenetil zaskrbljene domačine. Hitra sta bila, niti deset minut ni minilo, kar je pozvonil dežurni zvonec.

In potem tista najpotrebnejša vprašanja: temperatura, prebava, glava, začetek bolezni in še in še.

»Ne bo hudo. Penicilin injekcija, nekaj zdravil in jutri ponovni obisk...«

Tako mineva življenje v dežurni ambulanti. Večkrat je težko, včasih celo malo hitre jeze, ki takoj mine in potem pride tisto tiho zaslužno zadovoljstvo.

Ne vem, morda je do jutra še kdaj pozvonilo...

Lj.

sodišča

Matevž Gartnar z Rudnega, je decembra lani na nekem domu v Dražgošah žalil ob priliki rubeža davčnega izterjevalca. Za to žalitev uradne osebe se je moral zagovarjati pred sodiščem in je bil obsojen na 15 dni zapora pogojno za dobo enega leta.

Večkrat se zgodi, da se posamezniki upirajo organom ljudske milice. Zaradi tega sta se morala zagovarjati pred sodiščem tudi Franc Pirc in Vinko Simnovec iz Trboja, ker sta 16. novembra v Trbojah na poziv organa varnosti, ki je hotel legitimirati Pircovo ženo zaradi kršitve cestnega prometa, zagrozila organu ljudske milice, da ga bosta pretepla in ukazala ženi, naj legitimacije ne pokaže. Za tako postopanje proti organom varnosti sta bila kaznovana. Franc Pirc s 4 dnevi in Vinko Simnovec s 7 dni zapora.

Gabrijela Habič s Smokuča pri Zirovnici je zagotavljala poslovodkinji trgovskega podjetja »Stol« v Zirovnici, da bo nabavljeno blago preko meseca plačala vedno konec meseca. Vse prodano blago si je zato uslužbenka evidentirala v nabavno knjižico in razen tega vodila tudi svojo kontrolo. Ko bi morala Habičeva konec meseca septembra poravnati dolg se ji je porodila kaj drzna misel. Iz nabavne knjižice je iztrgala prvi list, na katerem je bilo evidentirano za 5487 dinarjev blaga, nato pa knjižico z manjkajočim listom predložila v obračun prodajalki Cernetovi. Ta je njeno nakano takoj ugotovila in zahtevala celotno poravnavo dolga. Na sodišču Habičeva svoje krivde ni obžalovala in jo skušala celo prevladati na svojega otroka, češ da je ta iztrgal list, čeprav je pri obračunu potrdila, da je knjižica popolnoma v redu. Sodisce jo je za to obsodilo na 20 dni zapora in plačilo kazenskega postopka v znesku 500 din.

Rudolf Bohine, manjši kmet in zasebni prevoznik iz Lesc je bil zaradi različnih kaznivih dejanj po osvoboditvi že 4-krat predkaznovan, od tega enkrat zaradi nedovoljenega trgovanja. Vendar ga kazni še niso

prevzgojile. Po zadnji kazni v letu 1951 se je pričel še več bavit z nedovoljenim trgovanjem, da bi si pridobil čimveč denarja. Najdonosnejši predmeti s o mu bili konji, saj jih je od začetka 1951 do meseca marca 1955. leta preprodal najmanj 31. Razen konj, ki jih je nakupoval na Hrvaškem in v okolici Kranja, je preprodal tudi okrogel les, bukova drva, vprežne vozove, kotle in držaje za lopate ter s preprodajo zaslužil najmanj okoli 200.000 dinarjev. Ker mu je sodišče glede na to višino in druge okoliščine izreklo le kazen 100.000 dinarjev in plačilo stroškov kazenskega postopka v znesku 4000 dinarjev, se je javni tožilec pritožil zaradi prenizke kazni, ker meni, da ta, prav tako kot dosedanje. Bohinca ne bi spametovala.

Gibanje prebivalstva

NA JESENICAH

Poročili so se: Vinko Klavžar, globinski vrtalec z Jesenic in Franciška Stremfelj, kmečka delavka iz Oreha; Stefan Uroša, delavec z Jesenic in Alojzija Gračnar, gosp. pomočnica z Jesenic; Alojzij Kolman, delavec z Jesenic in Katarina Klinar, delavka z Jesenic; Janez Legat, mizar iz Zabreznice in Marija Smit, uslužbenka z Bleda.

V KRANJU

Poročili so se: Vincenc Pušavec, tesar in Marija Moll, kmečka delavka, oba iz Vogelj; Jožef Pogačnik, posestnik iz Prezrenja in Ana Bobnar, kmečka delavka iz Vogelj; Bogdan Mihelič, šofer iz Zej in Ana Vadrjav, kmečka delavka iz Suhe; Ciril Draksler, upokojenec iz Zbilj in Weisselsen Franca, upokojenka iz Pševa; Anton Mlakar, izolator iz Bole-tine in Marija Miklavčič, kmečka delavka iz Srakovlja; Janez Uranič, tesar iz Strahinja in Veronika Križnar, kmečka delavka iz Okroglega; Stanislav Trlikar, zankar in Marija Klinar, bolničarka, oba iz Jesenic; Franc Kocjan, pismonoša iz Kranja in Silva Traven, tov. delavka iz Kokrice; Adam La-zar, gradbeni delavec in Ana Kozan, tov. delavka, oba iz Kranja.

Sami bodo delili podpore

Vaški pododbori društva Rdečega križa v Kamniku so imeli te dni svoje občne zборе. Tovariš Andrej Simončič je na teh zborskih poročal o delu občinskega odbora RK v preteklem letu. Zborovalci so z odobravanjem sprejeli vest, da bo odslej vsak pododbor zase dobival od občinskega odbora določeno količino darov za razdelitev. Sam bo tudi razpravljal, kdo je pomoči najbolj potreben, ker pač najbolj pozna razmere na terenu. Do sedaj se je dogajalo, da marsikdo, ki bi bil pomoči res potreben, ni bil v seznamu obdarovancev. Zato so pododbori upravičeno negodovali, da so postavljali samo za to, da pobirajo članarino, medtem ko razdelitev blaga opravijo na občinskem odboru, in to ne vedno najbolj pravilno.

Da bi zabil čas, sem šel v Mestno gledališče. (Se vedno sem bil na Jesenicah!). Osvetljeni napis me je predramil iz mrzlega razmišljanja. Le polovico napisa je namreč osvetljenega. To pa zaradi tega, ker je Mestno gledališče nedavno stalno zaposlilo električarja, ki mora menda skrbeti za to, da je vse v redu.

»Krog s kredo« je bil na programu. Razmišljal sem le o tem, kakšen užitek neki morajo imeti igralci, ki so igrali pred skoraj prazno dvorano. Le 50 nas je bilo gledalcev.

KO SEM SI poplaval jezo v gledališkem bifeju in potarnal, da sem zamudil vlak zaradi zaprtih kolodvorskih vrat, so mi svetovali, naj drugič vstopim kar skozi prva vrata. Po tej poti prideš namreč neposredno v restavracijo, od onod pa skok ali dva in že si na peronu! Ugotovil sem, da sem zelo slab detektiv. Sherlock Holmes bi se verjetno nad mojimi gangsterskimi sposobnostmi razjokal!

(Se vedno sem bil na Jesenicah!)

Pa, adijo!
VAS »BODICAR«

Gorenjska Prešernu

Koncert Prešernovega pevskega zbora

Prešernov pevski zbor je priredil pod vodstvom skladatelja in dirigenta Petra Liparja samostojni koncert v počastitev 107. obletnice smrti velikega pesnika.

Nastopila sta moški in mešani zbor. Prijetno nas je presenetil predvsem mešani zbor. Zenski glasovi so povsem zlit, pa tudi dovolj prodorni, da zadovoljijo v akustično slabem prostoru. Prav zaradi tehnično večjih izraznih možnosti bi želeli, da bi se Prešernovci z večjo ljubeznijo oklenili dela v mešanem zboru. Večino programa je odpel tudi to pot moški zbor z že znano sigurnostjo. Program je bil v glavnem poljuden in ni prinesel posebnih novitet.

Približno četrtnina prazne dvorane Kranjčanom ne dela časti. Pogled sodelujočih na prazne stole ni vzpodbuden. To je tudi eden od vzrokov, da na koncertu ni bilo tiste običajne prisrčnosti, kot smo je bili vajeni doslej.

Kranj je mesto, ki ima glasbeno tradicijo in je ponosno na svoje glasbene ansamble. Kljub temu pa so pogoji za nadaljnji razvoj na tem področju brez perspektiv.

V Kranju ni primerne dvorane za glasbene prireditve v večjem obsegu. Edina dvorana, ki je doslej nekako zadovoljila, je bila dvorana kina Storžič, v kateri pa je sedaj nekoč dobra akustika uničena.

Nova koncertna dvorana je edina rešitev in vsi, ki jim je glasbena kultura pri srcu, bodo morali o tem temeljito razmišljati!

J. Pribošič.

JAVORNIK

Svoboda Javornik — Koroška Bela je priredila v sredo zvečer v šolski dvorani na Koroški

Ernestina Jelovšek rojena 18. 12. 1842, hči Franceta Prešerna in Ane Jelovšek. V zgodnjih letih je poznala očeta in si ga ohranila v spominu. Napisala je SPOMINE NA PREŠERNA in objavila nekaj krajših spisov o njem. Umrla je v bedi med prvo svetovno vojno v ljubljanski mestni ubožnici.

Beli proslavo v počastitev 107. obletnice smrti našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna in 100-letnice rojstva pesnika balad in romanc Antona Aškerc. Na proslavi so nastopali domala vsi odseki javniške Svobode in izvajali v glavnem Prešernova in Aškercova dela. Proslava je uspela, ker je bila skrbno pripravljena.

JESENICE

Ljudska univerza Svobode Jesenice je posvetila sedmo predavanje pesniku dr. Francetu Prešernu, katerega 107. obletnico smrti smo praznovali v sredo. Prof. Jože Sifer je govoril o našem velikem pesniku, člana profsorskega zbora jeseniške gimnazije Lado Rotar, Marijan Stare in dva višješolca so recitali Prešernov »Krst pri Savici«, nakar je moški zbor jeseniške Svobode zaključil večer s Prešernovo »Pod oknom«.

KRANJ

Solska mladina in delegacije delovnih kolektivov iz podjetij in ustanov so v sredo, 8. februarja dopoldne, obiskale Gaj pesnikov in se ob grobu poklonile spominu velikega Prešerna.

Istega dne je bila odprta razstava faksimila rokopisa Prešernovih »Poezij« v Mestnem muzeju. Za uvod k slavnostni predstavi »Velika Beseda ob 90-letnici Kranjske Čitalnice« v Prešernovem gledališču je zvečer ob spomeniku pred gledališčem zapel moški zbor in zaigrala godba na pihala.

V četrtek sta bili popoldne v Prešernovem gledališču dve izvedbi kulturne prireditve »Neiztrohnjeno srce«, popoldanska za dijaštvo, večerna za ostalo občinstvo.

V petek je bila v Prešernovem gledališču prva repriza »Velike Besede« ob 90-letnici Kranjske Čitalnice.

PODELITEV PREŠERNOVIH NAGRAD

Kranj, 8. februarja.

Danes dopoldne je bila v prostorih Občinskega ljudskega odbora majhna slovesnost. Ob tej priložnosti je predsednik ObLO Vinko Hafner predal Prešernove nagrade, ki jih je Občinski ljudski odbor podelil najzaslužnejšim kulturnim in prosvetnim delavcem v občini. Prvi Prešernovi nagrajenci so: Dušan Bavdek, šolski upravitelj iz Stražišča, Zdenko Motl, uslužbenec in vodja kranjske godbe iz Kranja in Anka Cigojeva, igralka v Prešernovem gledališču v Kranju. Razen njih pa so bili pohvaljeni za svoje prizadevanje še: Peter Lipar, pevovodja iz Kranja, Ludvik Erjavec, knjižničar iz Kranja, Ljubo Ravnikar, slikar iz Kranja, Milan Štok, predsednik DPD Svoboda Kranj, Cene Auguštin, kustos Kranjskega muzeja, Krista Lehmanova, učiteljica iz Pred-dvora in Lojzka Hrastova iz Olševka.

Zadnja pravda Dr. Prešerna

Pravdni spisi so nasplošno tako po vsebini kot po slogu dokaj suhoparni in na videz nezanimivi. Pod togimi pravnimi izrazi in okrepnelimi stilističnimi obrati pa marsikdaj razberemo močno utripajoče življenje z vsemi njegovimi nasprotji, krivicami in tudi žalostmi. Tudi v spisu, katerega odlomek je tukaj reproduciran, razbere-

log v pravdi, ki so jo vodili za priznanje solastnine ali vsaj so-posesti v skupnem gozdu Soteska.

Podobnih pravnih je bilo v tem času, pa tudi še kasneje polno. V mnogih primerih so si v takih skupnih vaških gozdovih lastile vse pravice le najstarejše hišne številke v vasi, to se pravi, samo gruntarji. In ti gruntarji so

nicht in Stande ist - - - (Slov.: za predložitev zaključnega spisa potrebujemo več dokaznega materiala, naš pravni prijatelj pa je trenutno prav resno bolan, tako da ni v stanju pripraviti nobenega večjega dela...).

Sodišče je na odlog pristalo in o tem obvestilo Prešerna 7. febr. 1849. Naslednjega dne je bila dokončana ne le ta, ampak tudi Prešernova življenjska pravda.

In kaj smo mi razbrali iz spisa?

Ze na smrt bolan, je Prešeren še skrbel za ljudi, ki so ga zaprosili za pravno pomoč in mu zaupali.

Se je v pesniku tlela iskrica

upanja, da se mu bo bolezen obrnila na bolje. Znaniti je bilo upanje posledica kratkotrajnega zboljšanja, saj je potpis zapisala mnogo manj drhteča roka, kot onega pred petimi dnevi. Goljufivi up! — vse življenje je spremljal pesnika.

Pravnega prijatelja imenuje sebe v spisu, ne pravnega zastopnika. Mogoče je bil izraz tiste čase v navadi, pa vendar, koliko je bilo odvetnikov v naši zemlji pred njim in za njim, ki bi smeli zapisati to besedo tako upravičeno in s ponosom kot on? Bil je vse življenje, kot pesnik in odvetnik, res pravi prijatelj ljudstva.

Francé Bratkovič

With Original Enlargement
unika...
Dr. Prešern
Pramburg am 19. Januar 1849

mo iz obledelih črk drobce življenja, življenja velikega človeka.

Ta spis je zadnji do sedaj najdeni pravni akt, ki ga je odpisala Prešernova odvetniška pisarna. Na tem papirju je pesnik zadnjikrat v življenju zapisal svoje ime. Spis je datiran in podpisan 19. januarja 1849; istega dne je bil dostavljen in vpisan pri sodišču v Luki in Prešernu vrnjen en dan pred njegovo smrtjo. V Kidričevem »Prešernovem albumu« objavljeno, do takrat zadnji znani pesnikov podpis je bil zapisan 15. januarja ali še kak dan prej.

Dobri dve leti je bil Prešeren samostojen odvetnik v Kranju. V tem času si ni iz pravd koval cekinov, kot je nekoč prešerno obljubil, skoval pa si je v tem kratkem času ugled in spoštovanje, ki ga je utemeljilo zanesljivo strokovno znanje, tenek čut za resnico in iskreno zavzemanje za pravice malih ljudi.

To sodbo o odvetniku Prešernu potrjuje tudi zadnji ohranjeni spis. Prešeren je zastopal skupino posestnikov iz vasi Stara Loka, Vešter, Binkel in Vir-

novim malim vaškim posestnikom in kajzarjem kratili pravico do lastnine in užitka v vaškem gozdu, češ da gozd ni last vse vasi, marveč samo prvotnih, starih posestnikov. Mali posestniki iz naštetih vasi pa so si s Prešernovo pomočjo hoteli svoje pravice iztožiti.

Pravda je tekla, kot se razbere iz spisa, že dalj časa. Prešeren bi moral zbrati še zadnje dokaze, s katerimi bi utemeljil upravičenost zahtev svojih strank, in jih predložiti sodišču z zaključnim spisom do 28. novembra 1848. Toda pesnika je že priklenila na postelj smrtna bolezen, zato je zaprosil za predložitev spisa šesttedenskega odloga. Odobreni rok je potekel 19. januarja 1849 (šteto od vrnitve spisa 9. 12. p. l.) in tega dne je svojemu pisarju v imenu strank narekoval svoj zadnji spis, v katerem prosi za ponovno štiritedensko odložitve razprave s tole utemeljitvijo: Da wir zum Belege unserer Schlusschrift mehrere Behelfe benöthigen, auch unser Rechts-freund gegenwärtig sehr bedenklich krank ist, so er eine grössere Arbeit vorzunehmen

Justin: Leta 1849

POČASTITEV PREŠERNA

Tržaški Slovenci so počastili Prešernov spomin s proslavo na stadionu »1. MAJ«. Pri proslavi so sodelovali člani Slovenskega gledališča v Trstu ter slovenski pevski zbor tržaškega ozemlja.

Svet za kulturo in prosveto LRS je ob dnevu pesnikove smrti tudi letos razdelil Prešernove nagrade. Za umetniško delo so prejeli nagrade dr. Anton Sovre, ki seznajanja s svojimi vzornimi prevodi grških in latinskih klasikov Slovence z antično kulturo, dr. Ferdo Kozak pa

za zbirko novel »Potoval sem v domovino« in operna pevka Vilma Bukovčeva.

V spomin Prešerna

V torek, 7. februarja, ob petih popoldne, je bila na Prešernovem grobu v Kranju kratka spominska slovesnost. Udeležila se je predvsem šolska mladina. Pevski zbor »Franceta Prešerna« je zapel znano, po Prešernovem besedilu uglasbeno pesem »Luna sijaj«, tovariš Črtomir Zorec pa se je oddaljil pesnikovu spominu s kratkim nagovorom.

Prešernova proslava v Domžalah

DPD »Svoboda« v Domžalah je priredila uspelo akademijo v počastitev spomina smrti doktorja Franceta Prešerna. Slavnostni govor o Prešernovem liku in o pomenu njegovih poezij je imel prof. Edvin Boje. Sledile so deklamacije in recitacije. Sodeloval je tudi društveni mešani pevski zbor »Zdravljico« in »Luna sijaj«.

OBČNI ZBOR PREŠERNOVE DRUŽBE

bo v nedeljo, 19. februarja ob pol deseti uri v Klubu ljudskih poslancev, Ljubljana, Puharjeva ulica št. 13.

Dnevni red:

1. Poročilo
2. Razprava
3. Sprememba pravil
4. Volitve

Kdor želi, da bi občni zbor razpravljal o kakem posebnem predlogu ali vprašanju, naj pošlje to tajništvu najkasneje do 11. februarja.

Vabimo vse člane glavnega in nadzornega odbora, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo, okrajne in občinske odbore Prešernove družbe pa da čimprej prijavijo svojega delegata na občnem zboru.

Tajništvo

Na Kazinskem plesu v Ljubljani 1834. leta

Iz biografskega romana o Prešernu - „Neiztrohnjeno srce“

Te dni izide v drugi, pregledani izdaji pri primorski založbi »Lipa« v Kopru biografski roman DR. ANTONA SLODNJAKA — »Neiztrohnjeno srce« V spomin dnevu Prešernove smrti povzemamo iz romana kratek odlomek.

Julija se je letos izročala zabavi z neskrbnostjo prebujene, gmotno zavarovane dekliskosti. Kako pusto ji je bilo lani, ko ni smela nikamor. Zato to zimo ni hotela zamuditi nobene veselice. Celo mati se je veselila njene norosti, kakor je pravila, vendar jo je večkrat opominjala, naj ne pleše z vsakim plesalcem in naj ostane včasih doma. Toda vedno znova jo je preprosila. Mati ji ni mogla zadnje čase ničesar odreči. Nekako bridko se je zavedala, da bo hčerinih mladih dni tako hitro konec, kakor je bilo njenih. Bila je pa tudi ponosna, da njena edinka sije pred drugimi meščankami v milem vedenju in tihi, nevsljilji lepoti.

Huda pa je bila, ko je zapazila, da jo obletavajo sumljivi ljudje. Dobro je poznala Baumgartenovega pisarja, saj je bil nekoč domači učitelj v hiši njene sestre. Pa tudi letos poleti je slišala marsikaj o tem človeku. Ali ji ni profesor Dagarin pripovedoval, da je bil Prešeren že v ljubljanskih šolah hudoben

kor da nekoga išče. Vztrepetala je, ko je zapazila, da se je njegov pogled umiril, ko je zagledal njo. Rahel nasmeš mu je razsvetlil obraz in videla je, da se mu ustnice gibljejo, kakor da bi ji nekaj šepetal. Toda roke plesalca so jo vodile drugam. Kaj jo briga ta človek, o katerem ve, da ga mrze vsi pošteno ljudje?

Nekoč je začutila, da se ji bliža. Godba je utihnila, plesalec jo je hotel povesti k materi, ki se je razgovarjala v krogu trgovskih žena. Kljub temu je vedela, da jo njene oči spremljajo povsod. Tudi takrat, ko pleše z Jožefom Scheuchenstuelom. Lep fant je Jožef. Samo da ne bi bil tako pust in dostojen. Ljudje pravijo, da bo njen ženin.

Toda saj ne more razmisliti tega; nekdo jo nagovarja. Tuj glas jo mehko boža, da si ne upa pogledati človeka, ki stoji pred njo.

»Lepo se zabavamo nocoj. Včeraj smo se še igrali s punčkami, nocoj pa streljamo z očmi po naših nadobudnih mladeničih, kakor bi si hoteli osvojiti vse ljubljanske moške.«

Zadnje besede so pregnale čar. Hotela je k materi.

»Ne razumem, gospod...« je rekla, čeprav je dobro vedela, kam meri.

V zadregi stoji pred njim. Tiste kranjske pesmi iz Ilirskega lista so torej vendarle kazale nanjo. Rdečica jo oblije, noge pa so ji težke, kakor bi bile želzne. Njegov smeh jo obkroža ter plete mrežo okoli nje.

»Zakaj mi hočete ubežati? Nikar se tako prestrašeno ne ozirajte po materi.« Približal se ji je za korak. »Saj nisem tako strašen, kakor me opravljajo. Prepričan sem, da bi se midva dobro razumela.« Glas mu je pri zadnjih besedah vzdrhtel, da se je zganilo sočutje v njenem srcu.

»Zakaj ne? Mislim, da se z mano vsakdo razume. Mama sicer pravi, da sem muhasta in neznosna.«

On jo je gledal s hrepenečimi, obožavajočimi očmi.

»Oh, oprostite, k nji moram.« Drzno ji je stopil ob stran in je šel z njo. Polglasno ji je govoril ter ji hudomušno označeval osebe, ki sta jih srečavala. Ljudje so ju radovedno gledali.

Dragi cicibančki in pionirji!

Ta teden smo praznovali pomembni kulturni praznik: 8. februar, obletnico smrti našega pesnika dr. Franceta Prešerna. Ker obluba dela dolg, sem pripravil za to številko navadno križanko in posetnico. Res je križanka malo huda, tudi posetnica ni lahka. Nekaj vam povem na uho: ko se boste potili imejte pred očmi praznik 8. februar. Nagrade so kar lepe, izbral sem tri knjige, ki vam bodo vseč, ko jih boste prebirali. Ni pa potrebno, da pošljete rešitev vsak posameznik, pomenite se malo v razredu, pa naj jih pošljete več skupaj. Samo vsaka rešitev naj bo podpisana.

Tokrat moram pohvaliti kranjske učence, ki so mi poslali nekaj lepih spisov za praznik — vse je priobčeno. Kako ste pa praznovali mislim, da mi boste poročali pa iz drugih krajev. Posebno pričakujem lepe dopise iz Vrbe in od učencev iz Zirovnice, pa tudi od drugih pričakujem kaj zanimivega. Tovarišici Srabočan Branislavi iz Struževega pa tole: poslani spis Dva Indijanca, je dober in bi ga rad objavil, pa si ne upam. Bojim se, da bi premočno vplival na pionirje, ki se pajdašijo tam doli okoli Save.

Dedek Kosobrin

Ali že veste?

Vem, da je že znano vsem, da je 8. februarja umrl pesnik dr. France Prešeren in, da je dan njegove smrti proglašen za kulturni praznik, ki ga praznuje vse slovensko ljudstvo.

Morda pa še ni znano vsem, da se je France Prešeren rodil 3. decembra 1800 v Vrbi na Gorenjskem, kot tretji otrok, toda prvi sin matere Mine in očeta Simna,

da so bile sestre: Jera, Katrina, Mina, Urša in Lenka, bratje pa so se imenovali: Jožef in Jurij,

da je s Francetom umrl zadnji moški potomec rodu, ki je dolga desetletja preobračal grudo pod Stolom, na Prešernovini, da priimek Prešeren pomeni objestnega, igravega, porednega, malo drznega širokogrudnega človeka,

da je bil Francetov oče Simen »spasen« mozaik, pa zelo širokogruden, mož dobrega srca, da pa je bila mati Mina, hči Svetinovič iz Zirovnice zelo resna in nadarjena žena, ki je znala brati in pisati ter tudi nemški govoriti, kar je bilo za tedanje čase zelo pomembno in uvaževano znanje,

da je France proste urice preživljal z ostalo otročadjo na trati okoli cerkve sv. Marka, ali pa na travniku, ki se je razprostiral koncem vasi, kjer je rasla prastara lipa,

da je mali sinko star komaj 8 let zapustil domačo hišo in šel k stricu Jožetu na Kopanji, malo vasi blizu Grosupljega,

da ga je le-ta stric jeseni poslal v Ribnico, kjer je obiskoval slavno šolo, bil najprirednejši učenec, kar je izpričano v zlatih bukvah,

da je umrl leta 1849 v Kranju in, da je na nagrobnem kamnu vklesano:

Ena se tebi je želja spolnila v zemlji domači da truplo leži

Besi pa spet odidejo kot vihra, kdo bi vedel kam. Ubogi Jože je ves iz sebe. Le njegovo ihtenje odmeva v Črnih skalah.

Ko je do kraja domislil misel, da je vse izgubljeno, zagleda pri vhodu drobne svetle lučke. Kresnice so prišle in s svojimi lučkami svetijo v mrzlo temo. Pikapolonica je pripeljala Anko. Drugi so še zadaj. »Prepozno si prišla Anka,« jo pozdravi Jože, ko jo ugleda. »Mrtva sta oba, tam vidiš. Jaz sem kriv. Ujel sem slavčka in ga prodal Besu. Joj, kako mi je hudo. Nisem vedel, kdo je Bes. Hudobnež je, velik hudobnež. Gorje, Anka, če te zaloti tu. Slavček je mrtev, vse je izgubljeno!« »Mrtev je slavček? Prišla sem prepozno. In tako sva hiteli s pikapolonico. In to je vila Jasna?« vpraša Anka. Medtem pridejo k Jasni še ostali prijatelji. Ko spoznajo, da so prišli prepozno, postanejo silno žalostni.

»Nikar ne obupajmo, morda pa le ni še vse izgubljeno,« tolaži Anka. Nato stopi k bratu in ga hoče osvoboditi. Toda ta odločno zahteva, naj poizkusi pri Jasni in slavčku. Tedaj pa se pikapolonica spomni Jasninih besed, češ da je nikdo ne more ubiti. Takrat je tudi napovedala, da bo zavladalo gorje tedaj, ko

da so bili v Ribnici njegovi učitelji: Vincenc Rihter in Janez Klibor, v Ljubljani pa: Jožef Vinšek, France Hladnik, Matija Kalister, Franc Debelak, Janez Kersnik in drugi,

da ga je nepremagljiva uka-željnost vodila od šole do šole, od knjige do knjige in končno pripeljala pot na sam cesarski Dunaj, kjer je študiral pravo, trpel tudi pomanjkanje in končno dosegel cilj ter položil izpite iz prava,

da so bili njegovi najboljši prijatelji jezikoslovec in rojak Matija Čop, ljubljanski trgovec Andrej Smole ter Poljak Emil Korytko,

da je dolgo let živel v Ljubljani in le zadnja tri leta v Kranju, kjer je bil samostojen odvetnik,

da je bila leta 1827 tiskana njegova prva pesem »Deklicam,«

da je njegovo veliko, življensko delo — nedosegljive pesmi — zbrano v majhni knjižici »Poezije,« ki naj bodo vsem nam bakla na poti v življenje,

da v teh pesmih izpričuje ljubezen do trpečega ljudstva, ljubezen do rodne grude in svobode in, da se iz njih zrcali čut za resnico in pravico,

da je bila Prešerna sama do brota, da so to dobroto dobro poznali revni ljudje, posebno pa otroci, ki so ga spremljali povsod, ga imenovali tudi dr. Figfig, ker jim je kupoval najraje smokve,

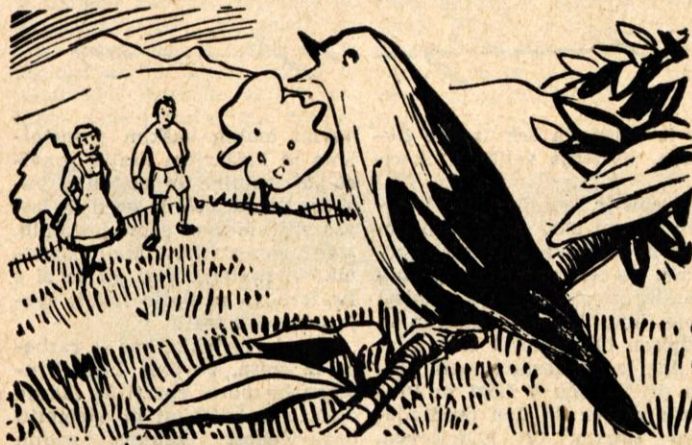
da je umrl leta 1849 v Kranju in,

da je na nagrobnem kamnu vklesano:

Ena se tebi je želja spolnila v zemlji domači da truplo leži

SLAVČEK

bo tema premagala ljubezen. In še je rekla, da ljubezen premagalo. Ali je res slavček mrtev? Morda pa ni. Anka brž odpre kletko in žalostno ugotovi: »Srčce ne bije več... mrtev je.« Nato sede na skalo z mrtvim slavčkom v rokah in zajoka. Solze padajo na mrtvega ptička.

Nenadoma se domisli Jože: »Anka nas bo rešila, boste videli. Da se nisem domislil že prej. Babica je nekoč pripovedovala, da je dal nekoč zloben kralj ubiti slavčka. Kakor sedaj je tudi tedaj gorje zavladalo v deželi. In babica je rekla, da bi oživel le tedaj, če bi ga kdo poškrbnil z živo vodo.«

Začeli so se pričakati, kje je živa voda in sklenili, da jo morajo najti. Zato niso izgubljali časa, temveč so jo šli drug za drugim iskat.

Anka, ki se ves čas ni zmenila za pogovor, je tiho ihtela v dlani. Tedaj pa je Jože nenadoma vse razumel. Rad bi pikapolonico in ostale priklical nazaj. Solze, solze so živa voda in v ljubezni je njihov izvir. Komaj to doume, že Anka vstane. Ptiček se je v njeni roki ogrel, srčce je začelo utripati. V vselem razburjenju vrisne Anka: »Živi, živi!« Nato hitro razveže vrvi, s katerimi je bil Jože zvezan. Hočeta rešiti še Jasno, toda verige se ne dajo razkleniti. Zelo se prestrašita, ko zaslišita v daljavi surove glasove divjih Besov. Ne smeta izgubljati časa, vsak trenutek je dragocen.

PESNIK

Često slišim reči: Bil je pesnik. Ali pa veste kdo je pesnik? Ali more biti pesnik vsak človek?

Pesnik poje... Tudi vi poje-te. Toda pesmi, ki jih poje-te, ste se naučili. Niste jih zložili sami. To znajo samo pesniki. Pesnik ne gleda samo z očmi, ne posluša samo z ušesi, temveč gleda in posluša tudi s srcem. Vidi tujo radost in trpljenje. Zna se pogovarjati s soncem, vetrom ali cveticami. Vse lepote, ki jo v naravi najde, ne obdrži zase, ampak jo daje vsem ljudem. Pove pa to tako lepo, da nam seže v srce.

Prešernu so vrele iz srca pesmi polne ljubezni. Pri njem so se učili in se še uče drugi pesniki. Majhni ste še in majhni ljudem je težko razumeti velikega pesnika. Toda zrasli boste in takrat boste spoznali veličino Prešernove pesmi. Eno samo knjigo nam je dal »Poezije« — toda ta je nesmrtna.

Slavčka morata izpustiti tam, kjer ga je Jože ujel. Vrniti mu morata svobodo. Zato zbežita, da ju ne zaloti Bes.

Ko se ti vrnejo, ne opazijo Jožetove odsotnosti. Še nikdar niso bili tako zadovoljni kot so tokrat. Saj lahko počno, kar se jim zljubi. Le eden izmed njih

si drzne ugotoviti, da je že trud od neprestanega divjanja. S tem pa razsrdi Besa tako, da ga ta veli kot upornika vreči v prepad. Toda ostali se s tem ne strinjajo ter se prično prepirati. Bes uvidi, da mora ubrati milejšo pot, da ne izgubi njihovega zaupanja. Veli jim, naj sedejo. V trenutku, ko so sedli, sta Anka in Jože prispela v slavčkov gaj in tam ptička izpustila. Razprostrl je svoje perutničke, vzletel in obsedel na zeleni vejici; odprl je kljunček in zapel čudovito milo pesem. Ves gaj je zajela in prodrla do Črnih skal. Silno se prestrašijo Besi, ko zaslišijo slavčkov pesem.

»Kdo me je izdal?« zarohni Bes.

»Gorje nam, gorje nam, konec je!« zatulijo ostali.

»Da, konec je!« izpregovori Jasna. Verige, v katere je bila uklenjena, so se razklenile in odpadle z njenih rok in nog same od sebe. Nato vstane vsa ožarjena od svetlobe: »Ne prenesete luči, Bes?« »Živiš, ali te nisem zadavil?« se začudi ta. A ona nadaljuje: »Mar si mislil, da sem mrtva? Ko si me ujel, so me ljudje pogrešali, ko si me uklenil v verige, so po meni hrepeneli, a ko si me davil, so za menoj jokali... ves čas pa so me ljubili. Moja hrana je ljubezen. Ali zdaj razumeš, zakaj me nisi mogel ubiti?«

»Premagala si me. In kaj misliš storiti z nami?«

»Dovolj solza je bilo preliti, ah, preveč je bilo gorja. Izgini-te v prepade!« jim je velela v svojem srdi. In vsi so se pogreznili v temne globine.

Vetrček je zapihljal, sonce se je nasmejalo, ko je pomlad nasula cvetja Jasni v pozdrav. Jože in Anka sta se vrnila k babici, ki ju je že težko pričakovala.

Besov ni več. Požrli so jih globoki prepadi. Namesto Jasne pa je zdaj pri nas svoboda. Še žrvrgoli v naših gajih slavček in pisani metuljčki razpenjajo svoja krila v pomladnem soncu.

Tam na gričku še vedno stoji bela hišica, kjer pripoveduje babica otrokom o najlepši zemlji na svetu.

KONEC

Ptički prosijo

Cujte nas, otroci, čujte in na okno nam nasujte bučnic, zrnja tri pesti; lačni zdaj smo ptički vsi!

Uh, kako nas tare mraz, ne pozabite na nas! Ko prišla bo spet pomlad, vrnemo vam tisočkrat!

Martina Bidovec

IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA

France Prešeren

Najdragocenejša, kar imamo v Kranju je Prešernov grob. Zato je kranjska mladina dolžna, da skrbi za pesnikov grob. Ob vseh njegovih spominskih dnevih prinašamo cvetje in vence na njegovo gomilo. Prešernov gaj je ob takih dnevih cvetoč vrt, v čigar okrilju počiva pesnikovo neiztrohnjeno srce.

Zorec Jesenka, učenka 3. razreda osn. šole v Kranju

Bili smo v Vrbi

Dne 3. decembra 1800 je bil rojen dr. France Prešeren. Zato smo obiskali Vrbo, kjer se je rodil pred 155 leti.

Odpeljali smo se ob 7. uri zjutraj z vlakom, bilo nas je 32 učencev ter tovariš učitelj. V Zirovnici smo izstopili, potem smo pa šli peš do vasi Vrbe. Tam smo si ogledali Prešernovo rojstno hišo. Videli smo v prvi sobi: kolovrat, starinsko peč, raz-

ne slike in spominsko knjigo v katero smo se vsi podpisali. V drugi sobi je stala njegova zibelka in velika postelja. V črni kuhinji stoji starinsko ognjišče, razpostavljeni so: krožniki, vilice in noži iz te dobe.

Veseli smo se vračali domov, saj se nam je izpolnila velika želja.

Iko

Slava Prešernu!

Pesnik je živel in umrl v Kranju. Pokopan je na zelo lepem kraju — v svojem gaju. To je park, ki je posebno lep spomlad in poleti, ko je ves v zelenju. V ozadju ga pozdravljajo gore. Pesnikov grob je vedno okrašen s cvetjem in zelenjem, ki mu ga poklanja slovensko ljudstvo.

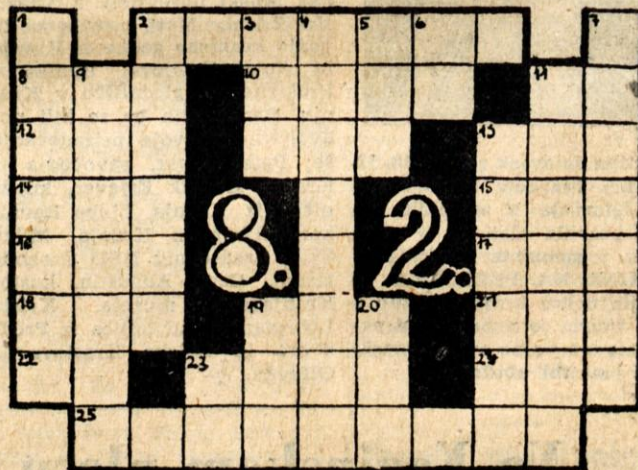
Prešeren že davno ne živi več, živijo pa njegove lepe pesmi, ki so nesmrtna.

Slava Prešernu!

Rozman Marjanica, učenka 3. r. osn. šole Kranj

TRDI OREHI

Nagradna križanka

Vodoravno: 2. poškodba, bo-lezen oči; 8. zaimek srednjega rabljal France Prešeren (mn.); 10. rojstni kraj znanega pesnika; 11. okrajšana beseda — tukaj (narobe); 12. zvok-glas; 13. čutilo; 14. okrajšana beseda obedve; 13. član družine; 16. ena izmed ocen; 17. zaimek srednjega spola; 18. druga beseda za pojdi; 19. žival; 21. ime za oslovski glas; 22. povratno osebni zaimek; 23. ptica, kralj višav; 24. ate narobe; 25. časopisni poročevalec (mn.).

Navpično: 1. opis potovanja; 2. pesniška oblika, ki jo je uporabljal France Prešeren (mn.); 31. ime prve žene; 4. ime znane pesnika; 5. okrajšana beseda obadva; 6. kazalni zaimek; 7. ime za žival, ki ima veliko nog; 9. nihče; 11. razpustiti, odpraviti; 13. navse zgodaj; 19. teščina, ki se pretaka po žilah; 20. jih imamo pod nogami; 23. končnica pridevnikov (primer: sosedov).

POSETNIKA

Dr. Iva L. Zajc

Poznana Prešernova pesem se skriva za njenim imenom!

VSAK NAROČNIK »GLASA GORENJSKE«, KI IMA PORAVNANO NAROČNINO VSAJ ZA EN MESEC VNAPREJ, JE NEZGODNO ZAVAROVAN!

Jurček

pravljici

ILUSTRIRA AKADEMSKI SLIKAR MILAN BATISTA

• Mali oglasi

Prodaj skoro nov ameriški 5 tonski diferencial. Naslov v upravi lista.

Prodaj kravo, bohinjko, dobro mlekarico, 5 mesecev brejo. Vzrok prodaje je pomanjkanje krme. — Smarjetna gora 16 Kranj.

Prodaj sobno pohištvo s posteljnino, ženske rute, čevlje in več drugih predmetov. Vse v zelo dobrem stanju. Cena ugodna zaradi selitve. — Stare Miha, Primskovo 182, Kranj.

Prodaj več parcel in gozdov v Predvorju, cesta proti Beli. Naslov v upravi lista.

Prodaj moško kolo za 20.000 dinarjev. — Bilban, Vodice 114.

Prodaj pomivalno in otroško mizico. Naslov v upravi lista.

Prodaj konja 5 let starega. Jugovic Franc, Zabcica 61.

Podpisani Stare Janez, upokojenec iz Primskovega 213 preključujem in obžalujem vse, kar sem govoril žaljivega o Sujici Albinu, šivilji iz Kranja, Tomšičeva 21, oziroma njenem pokojnem možu.

Kobiljo lipicanske pasme, 7 let staro za hitre vožnje prodam ali zamenjam za deske. — Jošt Hinko, mizar, Naklo 51.

Zahvala. Zahvaljujem se dekletom iz Sp. Dupelj za poklonitev venca. Zahvaljujem se tudi sosedom za vso pomoč, ki so mi jo izkazali ob smrti moje hčerke. Obenem se zahvaljujem vsem, ki so jo spremili na njeno zadnji poti. — Rakovec Tomaž, Sp. Duplje 51.

V centru mesta Kranja naprodaj dvosobno stanovanje z delavnico za vsako obrt in vodni števec. — Poizve se Prešernova 1, Kranj.

Seno in otavo do 4000 kg prodaj. Naslov v upravi lista.

Trgovsko podjetje »Delikatesa« — Kranj išče za takojšen nastop službe pekarskega pomočnika. Prošnje poslati na naslov podjetja.

Pohitite na PUSTNO MASKARADO, ki jo priredi DPD »Svoboda« Primskovo v soboto, dne 11. februarja 1956 ob 20. uri zvečer v novo urejeni veliki dvorani in ostalih prostorih Zadrúžnega doma na Primskovem. Primerne MASKE zaželeno in bodo NAGRAJENE. Rezervirajte prostore že vnaprej v Knjižnici »Simon Jenko« v Kranju in v trgovini Zadrúžnega doma na Primskovem.

Zahvala. Vsem, ki so mi pomagali ob požaru, ki mi je 11. novembra 1955 uničil gospodarsko poslopje in vso krmo za živino, se iskreno zahvaljujem. Gasilec, ki so s hitro in požrtvovalno intervencijo preprečili, da se požar ni razširil, zlasti pa še domačin in sosednjim gasilec, da pomoč pri obnovi poslopja; vodstvu in delavcem bližnje opekarnice, ki so rešili stroje, orodje in za ostalo pomoč; DOZ za izplačano zavarovalnino in vsem, ki so v kakršnemkoli oziru pomagali pogorišču obnoviti in tistim, ki so vzeli živino v oskrbo ali prispevali krmo. — Janez Zabret, Bobovk pri Kranju.

Upravni odbor gostinskega podjetja »Hotel Evropa« — Kranj razpisuje po uredbi o

knjigovodstvu gospodarskih podjetij (Ur. list 53/53) mesto računovodje. Pogoji: ustrezna izobrazba.

• Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRAJ

Petek, 10. februarja ob 20. uri — Izven: »VELIKA BESEDA« ob 90-letnici ustanovitve »Citalnice Kranjske« in v Prešernov spomin.

Nedelja, 12. februarja ob 16. uri — Izven in za podeželje — Vasja Ocvirk: »TRETJE LEZISCE«.

KINO - te dni bomo gledali

KINO NAKLO

11. februarja ameriški barvni film »TROBENTE IN BOBNI«.

12. februarja ameriški pustolovski film »POHLEPNEZI«. — Predstave ob sobotah ob 19. uri in ob nedeljah ob 9., 16. in 19. uri.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

11. in 12. februarja argentinski film »KALNE VODE«. — Predstave v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 16. in 19. uri.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA

Od 10. do 12. februarja francoski film »TRENUTEK RESNICE«.

KINO »STORZIC« KRAJ

10.—12. februarja francoski barvni film »RDECE IN CRNO«. I. del — predstave v petek in nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, v soboto ob 16. in 18. uri.

11. februarja ob 20. uri ameriški film »WILIAMSOVA KARABINKA«.

Tržiški svobodaši, člani veseliga gledališča, so na Jesenicah priredili vesel večer. Točke so bile kar posrečeno izbrane. Večina gledalcev je bila najbolj navdušena nad nastopom hokejista, saj je bil hokej zadnje čase za Jeseničane najaktualnejša tema.

KINO »WILIAMSOVA KARABINKA«

11. februarja ob 22. uri premiera ameriškega filma »RDECA REKA«.

12. februarja ob 9. uri matineja dvojni program angleški barvni film »VLAKI PRIHAJAJO« in ameriški film »RDECA REKA«.

12. februarja ob 14. uri ameriški film »WILIAMSOVA KARABINKA«.

12. februarja ob 22. uri premiera francoskega barvnega filma »RDECE IN CRNO« II. del.

KINO »SVOBODA« KRAJ

11.—12. februarja premiera ameriškega filma »RDECA REKA«, v soboto ob 18. in 20. uri in v nedeljo ob 16. in 18. uri.

11. februarja ob 22. uri premiera francoskega barvnega filma »RDECE IN CRNO« II. del.

12. februarja ob 14. uri »RDECE IN CRNO« I. del.

12. februarja ob 20. uri »WILIAMSOVA KARABINKA«.

Cebelarska družina Kamnik je imela preteklo nedeljo svoj občni zbor. Steje 29 članov, približno 25 čebelarjev pa se do sedaj še ni vključilo vanjo. KZ Kamniška Bistrica je podarila osnovni šoli v Stranjah 40.000 dinarjev za čebelnjak in nabavo čebel. Kmetje pa so prispevali les. Cebelarska družina bo pomagala tudi mladim čebelarjem.

Na občnem zboru SZDL v Volčjem potoku, ki je bil preteklo soboto, so obravnavali aktualna gospodarska in politična vprašanja. Na vasi jim povzročajo težave zanemarjene vaške poti, ki jih bo treba temeljito popraviti.

V Lescah bo Društvo prijateljev mladine priredilo na pustno nedeljo otroško zabavo. Najboljše maske bodo dobile knjižne nagrade. Mladi gostje bodo tudi postreženi in za dobro razpoloženje bo poskrbel zabavna glasba.

13. t. m. se bo v Lescah začel kuharsko-gospodinski tečaj, ki ga bo vodila Anka Sepec. Zanimanje zanj je zelo veliko.

Člani gasilskega društva tovarne »Inteks« so imeli v nedeljo, 29. I., občni zbor. Ustanovili so novo žensko in moško desetero iz vrst mladincev in mladink. Sklenili so, da bodo v prihodnje vključili v društvo tudi bližnje stanovalce tovarne. Vodstvo tovarne je požrtvovalnim gasilec izreklo priznanje in nagradilo najboljši.

Z. M.

Tudi v Mošnjah so imeli gasilci svoj redni letni občni zbor. Med drugim so sprejeli sklep, da sprejmejo v društvo še živeče ustanovitelje gasilskega društva kot zaslužne člane. Predlagali so imena tovarišev, ki naj bi prešli gasilska odlikovanja I. in II. stopnje in sprejeli nekaj novih članov mladincev.

Z. C.

V gorenjevaški občini je 7 gasilskih društev, med katerimi je najdelavnejše društvo v Poljanah. Pred letom dni so začeli s pripravami za gradnjo novega doma. Posekali in spravili so že okoli 40 m³ lesa in sami napravili tudi zidno opeko. 18 članov je lani obiskovalo poseben strokovni tečaj.

Po dveh letih je bil v Predosljah ponovno sklican občni zbor IZUD. Poročila upravnega odbora so bila skopla. Društvo je delalo uspešno samo toliko časa, dokler niso pričeli z adaptacijo prosvetnega doma. Dramatska sekcija je izgubila dvorano, zato je bilo delo v precejšnji meri onemogočeno. Sakhovska in kulturno-izobraževalna sekcija pa sta bili po zaslugi upravitelja šole Franca Miklavca vseskozi zelo marljivi.

Č. R.

Jeseniški osmošolci so v režiji prof. Jožeta Tomažiča našudirali Finžgarjevega »Divjega lovca«. Režiser je delo opremil s pevskimi in glasbenimi vložki, ki jih je z dijaki našudiral tovariš Rado Kleč. Premiera je bila v sredo zvečer v gledališki

dvorani Delavskega doma in je povsem uspela. Najbolje so igrali Jana Smidova v vlogi Majde, Dušan Novak v vlogi Rihtarja in Janez Tušar v vlogi berača.

Društvo rejcev malih živali za občino Radovljica bo imelo 19. februarja ob 9. dopoldan v sejni dvorani občinskega ljudskega odbora v Radovljici svoj občni zbor. Na zboru bodo govorili o bodočih nalogah ter razvoju tega društva.

KUD Kovor pripravlja za nedeljo 12. februarja Golarjevo kmečko burko »Dve nevesti«.

Streliško društvo »Alojz Sato-vic« bo v nedeljo priredilo za člane strelske družine Velesovo tekmovanje z zračno puško. Po tekmovanju pa se pripravljajo na veliko maškarado.

KUD Dobrava — Naklo pripravlja mladinsko igr »Princeska in pastirček«. Igralci so po večini mladinci. Kadra je v Naklem dovolj, vendar pogrešajo vsaj še enega režiserja.

V ponedeljek popoldne je bilo v Delavskem domu na Jesenicah zborovanje jeseniških in javniških upokojencev na katerem so posamezni govorniki seznanili upokojence z novim pokojninskim zakonom ter z drugimi novimi uredbami. Posameznim poročilom je sledila kaj živahna razprava, kar dokazuje, da si podobnih sestankov jeseniški upokojenci še žele.

Nesreče

Tončka Pilberčnik, rojena 1938, zaposlena v »Tiskanih«, si je pri sekanju drv odsekala levi kazalec.

Leopold Furlan, rojen 1. 1928, stanujoč na Primskovem, se je pri ravnanju ventilacijskih cevi, ko mu je zaradi gladkih tal spodrsnilo, ranil v desno roko ob konec pločevinaste cevi.

Franc Smuc, rojen leta 1922, stanujoč Grad Brdo, se je usekal v kazalec in palec leve roke.

Martina Robida, rojena leta 1946, iz Gorenje Save, je padla pri drsanju in si zlomila levo ključnico.

Ivan Lampret, rojen 1943, iz Huj 85, si je zlomil levo nogo v skočnem sklepu. Do nesreče je prišlo, ko je šel iz Smarjetne gore in mu je spodrsnilo ter se je pri padcu poškodoval.

Jakob Drinovec, rojen leta 1905 iz Strahinja, je v ponedeljek padel in si glavo zadel ob zid. Poškodba je lažjega značaja.

Tradicionalni akademski ples 25. 11. 1956

Vse informacije lahko dobite od 11. II. dalje, vsak dan od 10.—12. pri Putniku v Kranju telefon 172

Kaj ima na sporeda Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 radijski dnevnik in 22. uri. Oddajo »Zelena ste« — poslušajte ob nedeljah ob 14.00 in ob delavnikih ob 14.35. uri. Kmetijski nasveti in Kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30. uri.

PETEK, 10. FEBRUARJA

11.45 Cicibanom — dober dan! (Vera Albreht: Vesela abeceda).

14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

15.30 Utrinki iz literature — Saki: Dve humoreski.

15.45 Narodne in umetne pesmi poje komorna moški zbor iz Celja p. v. Egona Kunega.

16.00 Modni kotichek.

18.00 Ljudje med seboj.

18.15 Pred mikrofonom so Stirje fantje in Veseli godci.

20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.

20.15 Constantin Brailoiu: Glasba narodov sveta, VII. Pesmi Eskimov.

21.00 Mednarodna radijska univerza.

SOBOTA, 11. FEBRUARJA

11.05 Gospodinski nasveti.

11.15 Slovenske pesmi pojeta moški in ženski zbor »Angel Besednjak« Svoboda Tabor v

Mariboru, p. v. Albina Horvata.

11.45 Pojte z nami, otroci!

13.30 Melodije za razvedrilo.

14.20 Pionirski kotichek.

15.30 Utrinki iz literature — Slavko Kolar: Jurek.

16.00 Nove k njige.

16.10 Koncert po željah.

18.00 Okno v svet: Novi brazilski predsednik Kubiček.

18.35 Jezikovni pogovori.

20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 12. FEBRUARJA

8.00 O športu in športnikih: Preprečevanje nesreč na snegu.

9.00 Otroška predstava — Leopold Suhadolčan: Cudežna srajca.

10.00 Družinski pogovori.

11.15 Oddaja za Beneške Slovence.

12.00 Pogovor s poslušalci.

13.30 Po ure za našo vas.

16.00 Po naši lepi deželi — Zvočne Krčičnik: Trije kraji dr. Franceta Prešerna.

16.30 Veselo nedeljsko popoldne

19.15 Repertoar s tekmovanja za Coupe Kurikala v Ravnah na Koroškem.

20.00 Večerni operni koncert.

21.00 Kulturni razgledi.

PONEDELJEK, 13. FEBR. 1956

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo.

TOREK, 14. FEBRUARJA

11.45 Cicibanom — dober dan (Manko Golar: Vesela zgodba).

12.00 Emil Adamič: Skladbe in priredbe narodnih pesmi za moški, mešani in ženski zbor.

12.40 P. I. Cajkovski: Trnjulčica — balet.

13.30 Tisoč pisanih zvokov (lahka in zabavna glasba).

14.20 Pionirski kotichek.

15.30 Utrinki iz literature — Osip Sest: Papagaj Francišek.

16.10 Iz opernega sveta.

18.00 Zunanje-politični feljton: Napredek v izkoriščanju atomov.

18.30 Sportni tehnik.

20.00 Tedenski notranje-politični pregled.

SREDA, 15. FEBRUARJA

11.05 Gospodinski nasveti.

11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih »Svobod« p. v. Matka Šljakoviča.

11.35 Šolska ura za višjo stop-

njo — Niko Kuret: Stoji mi Blatna vas, stoji...

12.40 Odlomki iz Gerschwinove opere Porgy in Bees.

13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) Pusta praznujemo, b) Sosed Poznič gre na pot.

15.30 Utrinki iz literature — Somerset Maugham: Cerkovnik.

16.00 Družinski pogovori.

18.00 Iz naših kolektivov.

18.15 Venček slovenskih narodnih.

18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

20.00 Richard Wagner: Leteči Holandec, opera v 3 dejanjih. Izvajajo solisti, zbor in orkester berlinskega radia.

ČETRTEK, 16. FEBRUARJA

7.10 Z glasbo v dobro voljo.

11.45 Radovan Gobec — Mladini (Glasbena oddaja za pionirje).

12.40 Umetne pesmi poje pevski zbor France Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja.

14.25 Ljudsko-prosvetni obzorik.

15.30 Iz mladinske književnosti — K. Capek: Povest o poštnem potepuhu.

16.00 Gospodinski omnibus.

16.10 Glasbene uganke.

18.00 Domače aktualnosti.

18.35 Radijska univerza — Doktor Metod Mikuš: Slovenci v stari Jugoslaviji.

20.00 Mladinska oddaja.

20.20 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — sodelujejo fantje na vasi, Gorenjski kvartet in duet Filipič-Koren.

37

Prav do mraka sta se Blisk in Kresnica sprehajala po belih tleh Kwahooja. Ta večer je sonce nenadoma zašlo. Komaj je utonilo, že se je zaslilo z daljave zahoda votlo bobnenje in takoj za tem je zablisnilo. Blisk je povohal zrak in spoznal, da se bliža nevihta. Nagon ga je opozoril, naj gre na breg; toda ob prvem gromu se je Kresnica zagrebla v veje njunega brloga in se ni hotela več ganiti. Ze od nekdaj se je bala grmenja in bliskanja.

38

Sest ali sedemkrat se je Blisk z roba nasipa vrnil k njej in jo silil, naj gre z njim. Kresnične oči so nepremično strmele in žarele skozi naraščajoči mrak. Toda ni se ganila. Blisk je že doživel strašne nevihte, ki so besnele nad njegovo domovino, toda tega, kar je imelo priti, ni mogel slutiti nihče. Končno je uvidel, da vse nič ne pomaga in se tožeče javkajoč zariil poleg nje. Za odgovor je Kresnica globoko olajšano vzdihnila ter naslonila smrček na njegovo ramo.

39

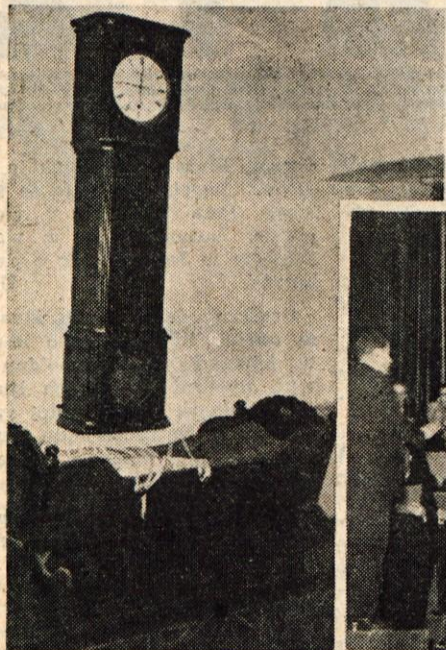
Nevihta se je hitro razširila. Prihajala je z vedno večjim grmenjem in prek črne neba so se podili električni bliski. Kot iz vedra se je ulil dež. Na tisoče majhnih vodnih curkov, ki teko po grebenu, se je spremenilo v prav toliko poskočnih potočkov in vsa ta voda se je zbirala v reki. Ko je Kresnica videla, kako se v živi luči svetijo čudne stene velike skale, se je še bolj stisnila k Blisku in skrila glavo k njegovi. Bilo jo je zelos trah, kajti kaj takega ni še nikoli doživela.

40

Eno uro je besnelo neurje, nato se je pomirilo in začelo je nepretrgoma in na gosto deževati. To je trajalo vso noč in del jutra. Ni več lilo, temveč je padal enakomeren in pohleven dežek. Nebo je bilo sivo in zaprto.

Zgodaj zjutraj sta Kresnica in Blisk prilezla iz brloga in se napolnila proti reki. To, kar je zdaj napolnjevalo njuna ušesa, ni bilo več prijetno žuborenje prejšnjega dne, temveč hitro in preteče bučanje razbesnele reke.

Zibelka in ura, shranjeni v Prešernovi rojstni hiši v Vrbi. Ti dve dragocenosti sta najtesneje povezani z življenjem našega velikega pesnika. V tej zibelki je prvič zajokal, ura pa je iz njegovega stanovanja, ki ga je imel v Kranju. — Ob proslavi 107. obletnice smrti dr. Franceta Prešerna, Moški pevski zbor France Prešeren iz Kranja. — Prešernove nagrade je v sredo popoldne sprejel predsednik kranjske občine Vinko Hafner.

GORENJSKI OBRAZI

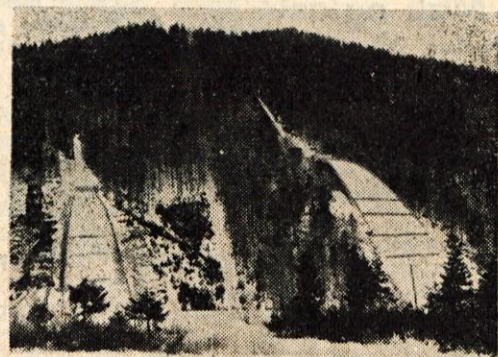
Janez Pogačnik iz Nemilj nad Besnico je bil že petdesetkrat starešina na »ohcetihi«. 51-letnik pa pravi, da bi bilo prav, če bi tudi on stopil v »zakonski jarek«. — Ena izmed štirih še živčih Prešernovih pranečakinj, 58-letna Katarina Dolar iz Vrbe.

Naš fotoreporter je zabeležil

Desno: Generalni sekretar predsednika Republike dr. Jože Vilfan med predavanjem o pomenu obiska predsednika Republike v Etiopiji in Egiptu, ki ga je imel v torek zvečer v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju.

Zgoraj levo: Dve okusni frizuri z revije frizerjev kranjske sindikalne podružnice, ki je bila v nedeljo. — V sredi desno: Stevilni poslušalci na dr. Vilfanovem predavanju. — Spodaj desno: Vsaka, še tako majhna zamrznjena tuja je dobra jesen. pionirjem za »hokej - treninge«

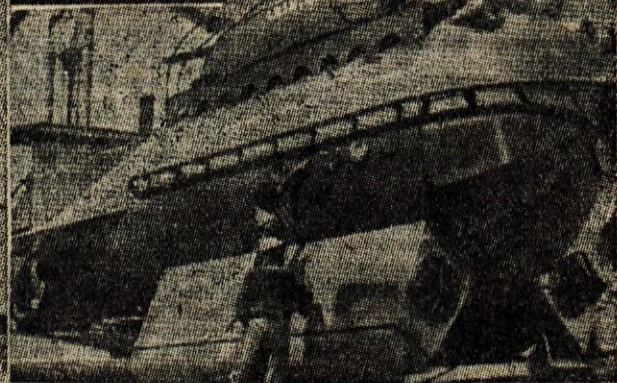
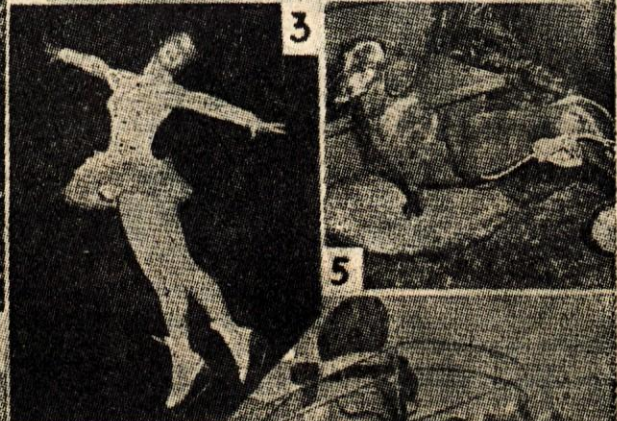
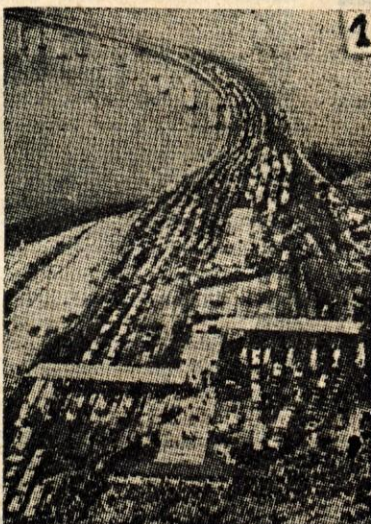

Zgoraj: 80-metrška in mamutška skakalnica še kar počivata in kot kaže, letošnjo zimsko sezono ne bosta oživelj.

V srednji vrsti od leve proti desni: iz oddelka ročne obdelovalnice smučí v tovarni »Elane«. V preteklem letu je podjetje izdelalo 7500 parov smučí, v letošnjem planu pa jih predvidevajo 15.000 parov. Od teh jih je 6000 parov naročila že Svica. — Naša najmlajša državna smučarska skakalna reprezentanca, ki je v sredo zjutraj odpotovala na tekmovanje v Francijo za pokal Konkssberg. Od leve proti desni so Tone Kozelj (Bled), Marijan Pečar (Mojstrana), Oton Zakomeli (Ziri) in B. Jeme (Bled).

Spodaj od leve proti desni: Training skok Zakomelija na 35-metrški skakalnici. Cepprav najmlajši in najmanjši, je bil na izbirnih tekmah za sestavo državne mladinske reprezentance najboljši. — Karel Klančnik, trener naših najmlajših skakalcev s smučmi. — Če snega ni, tudi... Dom v Planici 7. februarja 1956

Še pogled po svetu

1. Pred kratkim so v bližini New Yorka odprli novo prometno žilo, cesto in most čez Hudson, ki pelje iz New Yorka v Buffalo. Slika prikazuje stanje na prvi dan prometa. Vidni sta tudi strehi, pod katerima pobirajo mostnino. Cesta je dvotirna. — 2. Sport črncev ob Antilskem morju — lov na morske pse. Edino orožje lovca je nož in precejšnja mera poguma. Ko lovec zagleda morskega psa, se vrže v morje, se mu približa ter ga zgrabi za zadnji konec gobca, s čimer mu onemogoči napad. Drugi gib je potreben še zadnji sunek, ki je odločilen, sicer se razjarjeni pes vrže na napadalca. — 3. Ingrid Wendt, komaj 15-letna umetnica na zmraznjeni vodi, je že dvakrat osvojila naslov prvakinja Avstrije, letos pa tudi 1. mesto na evropskem prvenstvu v umetnem drsanju, ki je bilo januarja v Parizu. — 4. Tako ponekod preizkušajo avtomobilске zračnice. Kakor je razvidno s slike, so zračnice obtežili s tisoč dvesto kilogramov težkim osebnim avtomobilom, kar je dvignil žerjav. Pri tem se je avtomobilska zračnica raztegnila za devetkratno dolžino. — 5. Jacksonville iz Floride je svoji jazbečarki Greti, ki je imela paralizirani zadnji nogi zaradi zlomljene hrbtenice, naredil namesto zadnjih tace kotalke in njegova zvesta prijateljica ga zopet spremlja. Pravi, da se je vživela v novi položaj z vso inteligenco jazbečarja. — 6. Izumitelj Edmund Martine pritrjuje zadnje naprave na svojo 50-tonsko podmornico »Cetacean«. Martine trdi, da bo z njo dosegel globino 8 tisoč metrov. Z močnimi reflektorji, ki so na podmornici, bo razsvetljeval neznane globočine in snemal na filmski trak. Vsekakor si izumitelj obeta prizore, ki jih še ni videlo človeško oko.